GENT
OPINIÓ
CULTURA
MOIANÈS
POLÍTICA
CRÒNICA

La Tosca

MOIÀ Setembre 2025 núm. 835

De festa major

El pàrquing del CAP ja és de pagament

Perfils de Josep Ruaix, Abril Valls i Eva Font

Escorxador Comarcal del Moianès

Zona Industrial
Avda. del Prat, s/n
08180 MOIÀ

Tel. / Fax 93 820 80 84
Mòbil 608 44 21 87
Partic. 93 830 09 20

GRAU
SERVEIS IMMOBILIARIS DES DEL 1943

Immobiliaris
de confiança a
Barcelona.

Patrimonis
Comunitats de propietaris
Immobiliaria
compra, venda i lloguer
Assegurances

GRAU Serveis Immobiliaris
Via Augusta, 64-66 entl. 3ª
08006, Barcelona
932 377 838

GENT
OPINIÓ
CULTURA
MOIANÈS
POLÍTICA
CRÒNICA

La Tosca

MOIÀ SETEMBRE 2025 Any 79 núm. 835

EDITORIAL

Fer festa

Aquest número de LA TOSCA compendia els esdeveniments de festa major, especialment de la de Moià. En un ambient de calorada i enguany sense cap episodi tempestuós que n'alterés la celebració, ha estat molt concorreguda i, majoritàriament, ben valorada. Ha estat un any de continuïtat i de refermament de la programació, a partir de novetats introduïdes en edicions anteriors, a fi de garantir que els actes programats s'ajustin a públics diferents i siguin ben participats. L'ajuntament publica el pressupost que hi dedica, i tot plegat és el resultat d'un treball ingent de planificació i coordinació d'espais i escenaris per part dels agents i treballadors municipals, així com de la il·lusió i entrega de les associacions i col·lectius, que no hi escatimen esforços ni recursos. En els seus vessants lúdic, social i esportiu, la festa major equival a compartir i construir la vida col·lectiva.

I precisament just abans de començar la festa major moianesa s'ha «acabat la festa» dels qui usaven, abusant-ne, el pàrquing del CAP, gratuït i d'accés no controlat durant els seus primers dos anys i mig de funcionament. A partir d'ara, amb les barreres ja instal·lades, l'ús que se'n pot fer s'ha regularitzat a una estada gratuïta de dues hores i al pagament d'1,5 euros per cada hora suplementària.

Per a la major part de la gent s'acaba el fer festa i, recuperats els ritmes de la quotidianitat, aquesta tardor es podrà inaugurar Cal Comadran, que de fàbrica tèxtil passarà a ser, en part, fàbrica de cultura. Moià comptarà amb un nou equipament de 3.000 m^2. S'argumenta, com a punt feble, que el pla d'usos d'aquest recinte tan gran està per concretar, però l'arquitectura dels edificis s'adapta a finalitats no previstes, essent així que Moià no en va precisament sobrat, d'espais públics coberts.

En aquest número hi contribueixen vint autors, entre persones físiques i col·lectives. Tres d'ells coincideixen a entrevistar altres tants moianesos de generacions ben diferents: Abril Valls, que, a vint-i-cinc anys, arrenca una carrera professional prometedora en el camp de la medicina; Eva Font, que, després de cinc lustres, té més que consolidada una escola d'idiomes modèlica —amb un professorat gairebé íntegrament format per dones, com es pot comprovar en la fotografia de l'equip que il·lustra l'entrevista— i que ha obert oportunitats de treball i d'experiències a molts moianesos; i el nostre company Josep Ruaix, que presidí la Festa de l'Arbre Fruiter d'enguany i que actualment recopila i sistematitza la seva producció en prosa, després d'haver publicat la poesia completa; amb una trajectòria professional i humana curulla de fites, continua la seva activitat sacerdotal com a rector de les parròquies de Calders i treballant en múltiples obres gramaticals.

ÍNDEX

Editorial	**3**
Actes i esdeveniments	**3**
La calor extrema s'apodera d'una concorreguda ... *E. Roca*	3
Una Festa de l'Arbre Fruiter de contrastos. *J. Clarà*	8
Les nits vibren amb Miops i La Fúmiga. *À. Mur*	10
XLIII Trobada de Gegants de la Vila de Moià. *Geganters*	12
Geganters de Moià, una entitat d'entitats. *À. Mur*	13
Les entitats informen	**14**
Notícies del Cercle Artístic del Moianès	14
Biblioteca Municipal 1 d'Octubre	15
Els petits miracles del Festival Viñas. *Joventuts Musicals*	16
Moià es mulla. *E. Vilajuana*	18
De fogars de fa 38.000 anys a soldats ... *Museu de Moià*	19
Vida municipal	**22**
Visita de les entitats a Cal Comadran. *E. Altarriba*	22
Pàrquing de pagament, dos anys i mig després. *J. Font*	24
Opinió	**25**
Miratges climàtics, biogàs: el miratge verd. *M. Fortuny*	25
Moianès	**26**
Més de mil joves pugen al bus de mitjanit. *J. Font*	26
Gran èxit de «Viu l'estiu a l'Ecomuseu». *Consell Comarcal*	28
L'estiu a l'Estany. *D. Prat*	29
De fora estant	**31**
Els Avets, a les Nacions Unides. *Comunitat Els Avets*	31
Finestra Oberta	**32**
Aïna Garcia-Portillo i Bolló: «La de les potes taronges ...»	32
Perfils	**34**
L'«homenot» Josep Ruaix. *E. Altarriba*	34
La doctora moianesa Abril Valls, de camí ... *J. Riera*	38
Eva Font, vint-i-cinc anys de Level a Moià. *R. Portet*	41
Miscel·lània	**44**
Meteo flaix 2025-2026. J. M. Picañol	44
El campanar és un far. *B. Fonts*	44
Necrològiques	**46**
Moviment demogràfic	**49**
Dades meteorològiques	**50**

Fot. Eduard Altarriba

LA TOSCA Can Carner. Joies, 11-13 - 08180 Moià · latosca@latosca.cat · www.latosca.cat

Consell de Redacció: Eduard Altarriba, Alícia Arisa, Neus P. Cirera, Jaume Clarà, Josep Font, Cristina Forcada, M. Carme Muñoz, Elvira Permanyer, Roser Portet, Josep Riera, Elisa Roca, Josep Ruaix
Administració: Eduard Gómez
Disseny de la revista: Soldevila. Disseny i Comunicació — Impressió: Winihard Gràfics, Moià
DL B-4501-1983 — ISSN 2014-5160, 2014-5179 (versió digital) — 8 números l'any. Preu de l'exemplar: 5'0 euros

Edita: ASSOCIACIÓ CULTURAL MODILIANUM

Amb el suport de: Generalitat de Catalunya Departament de la Presidència · Ajuntament de Moià

LA TOSCA és membre de: (≡)ACPC Associació Catalana de la Premsa Comarcal

ACTES I ESDEVENIMENTS

La calor extrema s'apodera d'una concorreguda festa major

Elisa Roca

La vida no té aturador i el món ha anat rodant incansablement aquests dies. Malgrat que mitja Espanya cremava en uns incendis de sisena generació, que a Gaza la fam —conseqüència de la injusta guerra que estan patint— ha fet estralls i que en Trump, amb la seva erràtica política, fa anar de bòlit tots els governants del planeta, el nostre poble va celebrar una extensa i intensa festa major, atapeïda d'actes i molt concorreguda. Ganes de desconnectar de les males notícies i intent refermat de plantar cara a una calor inaguantable que durant tots aquests dies va fer enfilar els termòmetres fins a límits insospitats. De l'extensa programació, en fem un tastet.

Caminada popular, gaudir del territori

Recordant que és la caminada més antiga de Catalunya, aquesta 45a edició, celebrada el diumenge 3 d'agost, va reunir 630 participants. Entre dos quarts de vuit i les vuit del matí, després d'inscriure's davant el pavelló esportiu, van començar la ruta. Enguany va ser un trajecte senzill, de bon caminar i amb núvols que tapaven el cel proporcionant una temperatura agradable que els participants van agrair ens uns dies en què la calor ens va esprémer de veritat a tots plegats. El camí va enfilar cap a Montbrú per a seguir cap a les envistes de la vall de Marfà, anar a trobar el camí de la Falcia, passar per la balma dels Gitanos i fer cap de nou vers el pavelló, lloc d'arribada. Un cop allà, se sentien nombrosos comentaris elogiosos envers els organitzadors, que ens van oferir un petit refrigeri i un regal de participació. La botigueta de marxandatge i una fotografia de la caminada en el *photocall* van ser la cirereta d'una esplèndida matinal.

Com a anècdota, el GEMI havia preparat 650 esmorzars i gairebé van fer curt: es veu que els caminaires tenien una gana de mil dimonis.

Alguns dels participants en inscriure's a la caminada popular (fot. Xavier Rius)

Pregó de festa major

En el marc del seu 25è aniversari la Casa de Andalucía va ser l'encarregada de fer el pregó de festa major. Fent un repàs de la seva trajectòria i de les activitats que han anat duent a terme —com la Cruz de Mayo, els balls de sevillanes o les Tapas— a través de la projecció de diapositives i amb un discurs combinant les llengües catalana i castellana, van animar la gent a participar del teixit associatiu de Moià i a deixar-se encomanar de la diversitat cultural que hi ha al poble i arreu. Van declarar «hemos aprendido de Moià» i que l'associació era un pont que facilitava la fusió del *salmorejo* i la mel i mató, o ballar *flamenco* i tocar la gralla. Van manifestar la gratitud amb «gracias por acogernos» referint-se a l'associació, s'interpreta, tenint en compte que la immigració andalusa es va aturar fa més de cinquanta anys.

La Cabra inunda de públic els carrers

El diumenge 10 i el dilluns 11 d'agost es va celebrar la Cabra d'Or més multitudinària i festiva que mai. L'arrencada, però, es va endarrerir una mica perquè una inesperada tempesta d'estiu, de poca durada, va fer la guitza a l'organització. Passat l'ensurt, la festa es va desenvolupar perfectament. La seqüenciació de la llegenda amb les seves parts teatralitzades, els jocs per a trobar la cabra, els balls que amaneixen el relat, la pedrega i el sopar per a arrodonir la festa, fan d'aquest acte un esdeveniment popular, familiar i seguit per molta gent. La de la Cabra d'Or és ja una festa ben nostra i l'entitat que la coordina treballa durant mesos amb diferents comissions —els qui s'encarreguen del teatre, els de les danses, els qui decoren el poble, els qui preparen el sopar i el «cabratge», els músics, etc.— que van polint diferents aspectes perquè tot surti rodó els dos dies que dura la festa. Celebració que es gesta amb una transversalitat d'edats i condicions envejable, aplega tothom qui hi vulgui participar fent de cabretes, portadors, «enxirinats», bocs, ballarins... Ara bé, cal un compromís d'assajos i reunions prèvies. En l'edició d'aquest any la novetat més remarcable va ser la creació d'una banda, sorgida de la mateixa gent de la Cabra, anomenada Fills d'Aissó, que va actuar la primera nit al parc. Segons Anna Picanyol, membre de l'organització, estan molt contents perquè veuen que la festa està molt cohesionada i que la gent

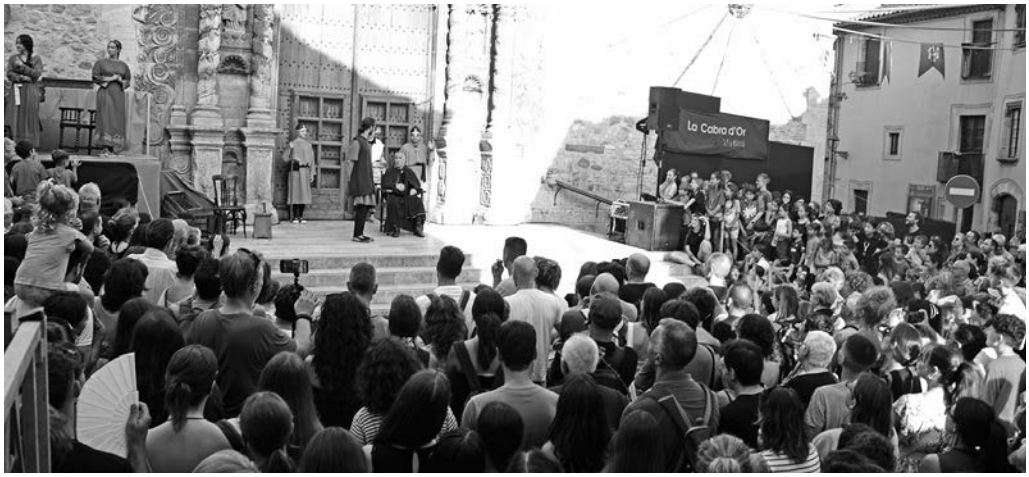

El públic assistent a la Cabra d'Or durant la intervenció del senyor de Planella (fot. Josep Font)

hi col·labora sense contrarietats; tot i això es faran reunions de valoració de l'esdeveniment per saber si cal canviar, renovar o suprimir alguna cosa.

Repic de campanes amb campaner d'honor

Enguany, al repic de campanes —recuperat com a repic manual l'any 2019— i a la tradicional llançada de coets des de la plaça de Sant Sebastià, del migdia del 14 d'agost, s'hi va voler donar més relleu a través dels Amics del Campanar amb el convit d'un campaner d'honor. Aquest va ser Xavier Pallàs, mestre campaner, músic i director de l'Escola de Campaners de la Vall d'en Bas i membre de la Confraria de Campaners i Carrillonistes de Catalunya. L'acte, que va comptar amb la presència del grup de grallers dels Geganters de Moià, es clogué amb la llançada de coets des del mateix campanar. El dia 15, festivitat de la Mare de Déu Assumpta, els Amics del Campanar també realitzaren un repic manual de campanes previ a la missa de festa major.

Picada d'ullet a les danses

El dissabte 16 d'agost les tradicions van agafar el protagonisme durant bona part del dia, ja que al matí a partir de les onze es va dur a terme un taller de danses tradicionals, a la plaça Major, que va reunir un grupet de persones amb ganes d'aprendre o repassar els punts dels diferents balls de Moià que havien proposat els membres de l'organització. Per altra banda, a les set de la tarda, en el marc de la XIV Mostra de cultura popular i danses tradicionals i amb música interpretada per la cobla Sabadell, es van dansar el Ball de Veguers de Sant Joan, seguidament dues actuacions de ball de bastons, dues sardanes ballades impecablement pel grup sardanista de Moià, el ball de nans, que sempre és rebut amb molta alegria i aplaudiments, igual que el ball de rams dels gegants, que també arrenca una forta ovació del públic assistent, perquè la majestuositat de les figures combinada amb l'elegància de la música i la perfecció en la manera de ballar-lo ho diu tot. Per acabar, hom va convidar el públic a ballar el vals jota, a perdre la vergonya i a deixar-se endur al mig de la plaça. L'acte va ser conduït per Ramon Tarter.

Bona teca al parc

Amb l'organització a càrrec d'El Saleru, trenta-cinc colles, onze més que

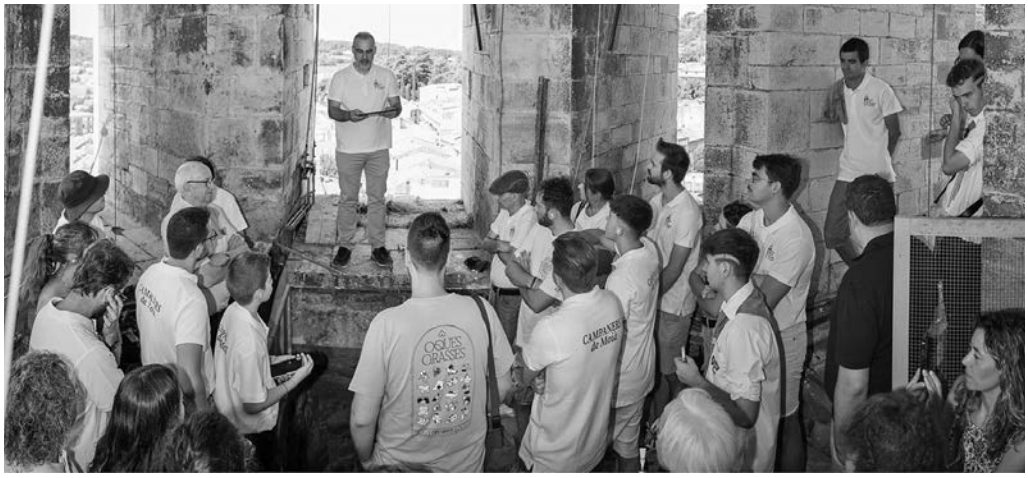

Xavier Pallàs, campaner d'honor, abans del repic (fot. Amics del Campanar)

l'any passat, van participar en el segon concurs de paelles i arrossos celebrat al parc. És un clar indicador que aquesta activitat ha pres molta embranzida i que té ganes de continuar. La zona de l'estanyol, amb la seva arbreda, va aixoplugar els participants oferint-los ombra i un entorn privilegiat, tot plegat fent més agradable l'estona del cuinat. En aquesta segona edició, la colla guanyadora de l'any passat va preparar un extra de racions per si algú es volia quedar a dinar (s'havia de comprar el tiquet corresponent per a degustar un plat d'arròs). Un ambient calorós però festiu, familiar i amical va acompanyar tota la jornada. Ben entrada la tarda es van repartir els premis.

Una Festa de l'Arbre Fruiter de contrastos

Jaume Clarà

El dia 17 d'agost Moià visqué la 120ª edició de la Festa de l'Arbre Fruiter, una edició a què podem aplicar el qualificatiu «de contrastos» per la divergència de registres dels seus protagonistes.

Exercí la presidència d'honor el nostre company de redacció, gramàtic i eclesiàstic Josep Ruaix i Vinyet. La seva cronometrada intervenció no defraudà les expectatives i, com ens hi té acostumats, oferí un discurs ben estructurat i amb idees que es poden o no compartir però que sempre són estimulants intel·lectualment. Ruaix apuntà tres temes: en primer lloc, la delicada situació del català, amb la nombrosa immigració i la globalització com a punts febles, davant els quals aconsellà «mirar d'usar el català tant com puguem, alhora amb constància i amb tacte» i fer-ho «d'una manera genuïna i amb dignitat»; en segon lloc, idees que poden enriquir la Festa de l'Arbre Fruiter, i aquí se centrà en el canvi climàtic i les recomanacions del Club de Roma i altres conferències internacionals sobre el «creixement zero» i suggerí que la Festa accentués el seu component ecològic (seguint, també, l'encíclica *Laudatio si'* del papa Francesc); i acabà amb un apunt sobre la implicació eclesiàstica en la realització de la Festa, en què defensà que els seus valors —que resumí en «el patriotisme, el treball, el reconeixement de la virtut, el respecte a l'ancianitat, la cura de la naturalesa, també el conreu de les arts...»— eren compartits de ple per la religió cristiana.

El parlament de Josep Ruaix va anar precedit pel de Jordi Ferrer i Cristina Forcada en nom del grup que té cura de les danses tradicionals de Moià —ells mateixos recordaren que no són una associació sinó un grup de gent que depèn directament del consistori municipal, responsable del manteniment de les danses—. En recollir el Premi Francesc Viñas al Civisme recordaren la importància d'aquest patrimoni en la vida col·lectiva de la nostra vila, com també la necessitat de garantir-ne el relleu i la continuïtat.

Semblantment, les dues intervencions de l'alcalde, Dionís Guiteras, sempre caracteritzades per la improvisació, compliren amb l'efecte de solemnitzar l'acte, alhora que ho aprofitava per a agrair la feina dels diversos col·lectius laborals municipals i de les entitats que permeten fer una festa major digna i participada.

El conjunt d'aquestes intervencions contrastà amb la presentació de l'acte, encarregada en aquesta ocasió a Núria Clotet. En aquest punt, val la pena dir que era el quart any des que es va donar un nou aire a la festa moianesa del

17 d'agost: uns canvis concretats, al matí, amb l'addició —al costat del concurs de dibuix infantil Miquel Lerín - Maria Vilardell i el vermut per a la gent gran— d'un itinerari històrico-cultural pel parc, a càrrec de Xavier Serrano i Ramon Tarter, i tastets musicals oferts per Joventuts Musicals, i ja pròpiament a la tarda, amb un major protagonisme de la parella de gent gran homenatjada, la interpretació de l'Himne de la Festa versionat per diversos artistes i el canvi anual de la persona encarregada de la presentació de l'acte. Enguany, després d'haver tingut cura de la conducció precedentment Albert Sala, David Guerra i Griselda Guiteras, ha estat el torn de Núria Clotet, moianesa d'adopció. En principi, el perfil de Clotet —«artista escènica, clown i creadora d'espectacles amb ànima», tal com es defineix a la seva pàgina web— feia augurar una bona tarda, amb un canvi de registre sempre estimulant en una festa que acostuma a caure en la reiteració. Però, potser mal informada sobre el caràcter de la vetllada, de ben segur amb poca preparació del seu guió i, sorprenentment, amb poca capacitat per a reconduir la situació un cop iniciat l'acte (es podria haver lluït en la conversa informal amb la parella homenatjada, Pere Quintana i Rosa Burdó, en què la Rosa explicà una anècdota de la seva joventut que exemplifica com ha canviat, per a bé!, la nostra societat des d'aleshores), tot plegat menà a una conducció poc encertada que contrasta amb la seva trajectòria artística (precisament el dia següent Núria Clotet era entrevistada a Onda Cero sobre el seu personatge Patri Arcadas).

L'acte comptà també amb la presentació de la cobla Principal del Moianès, creada per l'Espai Musical de Moià. Amb les seves intervencions homenatjaren les danses tradicionals (primer amb un *mix* de les melodies dels balls de Garrofins, Ciri i Gitanes, i després amb el Ball de Nans, que fou dansat dalt l'escenari). Amb una participació en què s'haurien agraït un parell més de peces, acabaren amb una versió en forma de sardana de l'Himne de l'Arbre Fruiter. La qualitat de la peça no deixà de fer oblidar que, després de la interpretació en forma de sardana, el que corresponia era tocar, i també cantar, l'Himne tal com el va concebre Enric Morera. ¿No es podia haver recuperat el Cor de Cambra del Moianès, que l'any passat el mateix Espai Musical aportà a la Festa?

El Ball de Nans, davant l'atenta mirada de Pere Quintana, Rosa Burdó i Josep Ruaix (fot. Sílvia Sánchez)

Les nits vibren amb Miops i La Fúmiga

Àlex Mur Creus

Quan escric aquest article, que ja és el cinquè any en què relato la vida nocturna durant la nostra festa major, sempre he d'acotar on comencen i acaben les nits de festa major, perquè el mes d'agost, a Moià, sempre ha estat i és ple d'activitats diürnes i nocturnes per al gaudi dels vilatans, dels estiuejants i els visitants.

En anteriors ocasions vaig començar per la Cabra d'Or i vaig acabar amb el dia 17, en què se celebra la Festa de l'Arbre Fruiter, que tradicionalment posa el punt final a la Festa Major de Moià. No obstant això, vist que cada any hi ha altres cròniques que relaten la celebració de la ja tan nostrada Cabra d'Or, amb l'afany de no duplicar continguts i d'optimitzar les pàgines de LA TOSCA, enguany començaré a explicar la vida nocturna per la Nit Jove. Si no ho acotés així, hauria de remuntar fins a la cantada d'havaneres dels Geganters i aquest escrit seria quilomètric.

Doncs bé, un cop enllestida la Cabra d'Or, el dimarts dia 12 d'agost va arribar el torn del Sopar Jove, que tingué lloc a partir de dos quarts de nou a la plaça Major i que organitzà el Cau de Moià - AEIG Amadeu Oller. El sopar va anar seguit de la cercavila amb el grup d'animació musical Buidant la Bota. Alguns dels seus integrants són moianesos i el grup és garantia d'èxit allà on toca. Per segona vegada, la cercavila nocturna va comptar amb la participació del gegant boig «el Pollo». Quan va concloure la passada, el grup bagenc Strombers i DJ Lotus van fer ballar una plaça Major ben plena.

El dimecres dia 13, a diferència de l'any passat, quan vam tenir un merescut descans tant per als veïns com per als assistents a la festa major, van començar les nits de concerts al Parc Municipal Francesc Viñas. DJ Jolie i DJ Rutxo van fer ballar un públic més aviat escàs i van contraprogramar-se amb altres activitats. A parer de qui escriu aquesta crònica, va ser un error que no es concedís una nit de descans després de les dues nits de festa de la Cabra d'Or i de la nit del Sopar Jove, i amb tres nits més de festa major al davant.

Pel que fa al dijous dia 14, la nit va partir d'un plantejament una mica estrany. I és que el concert del grup català de trap, reggaeton, dancehall i R&B 31 FAM, amb l'entrada a cinc euros, va iniciar la seva actuació a partir de les deu del vespre amb una assistència de públic escassa. Tant per l'horari com per l'estil musical eminentment urbà del grup, molts dels qui tenien entrada no van assistir-hi. Cal tenir present que la tria d'aquest grup va sorgir del procés participatiu jove de la festa major. Aquesta experiència aconsella prendre aquest tipus de decisions des d'un punt de vista estratègic i atent a la programació.

Seguidament, el grup d'origen moianès Malas Costumbres, de fusió de rock, va haver de fer les seves proves de so durant més de mitja hora i va començar el concert gairebé una hora més tard del previst. Seguidament, va ser el torn de DJ Curlis i DJ Farrist. La nit es caracteritzà per un públic menys nombrós de l'habitual, per horaris estranys, per grups d'estils musicals molt diferents i, per tant, també amb públics diferents, i per una mala planificació tècnica. Convé prendre'n nota i aprendre de l'experiència.

El divendres dia 15 d'agost, la nit va correspondre a l'expectativa del dia gran de les nostres festes. D'aquesta manera, a partir de les deu del vespre, a l'escenari de l'esplanada del parc, els grups moianesos Banda del Carrer Montseny, actuant com a teloners, i els ja consolidats Miops van fer les delícies del nombrós

públic que omplia el recinte. Tots els presents vam gaudir-ne, arribant al punt àlgid quan el grup Buidant la Bota, amb diversos integrants del Moianès, va sumar la seva potència instrumental a les veus i als músics de Miops. Cap al final del concert, des de l'escenari lateral es va disparar un flam amb una catapulta. Aquesta pràctica del grup Miops consisteix a regalar una samarreta a la persona o persones que aconsegueixin rebre l'impacte directe del flam a la cara o, alternativament, al cos. Seguidament, DJ Arzzett va posar la cirereta a la gran nit del dia gran de la Festa Major de Moià.

La nit del dissabte dia 16, darrera i setena consecutiva de festa, va lluir amb el concert del grup valencià La Fúmiga, amb l'entrada a cinc euros. Després que la pluja ho impedís el 14 d'agost de l'any passat, el conjunt, aquesta vegada sí, va protagonitzar un intens concert amb temes propis i versions que feren gaudir i ballar un parc ple de gom a gom. Cal destacar la potència i qualitat instrumental dels valencians, que van interpretar alguns dels seus grans èxits, com *Mediterrània* o *Ja dormiré quan s'acabe l'estiu*. Seguidament, els DJs locals Nandu i Lamliki van cloure la vetllada amb els millors *heats*.

Malgrat el plantejament erroni de la nit del dia 14 i la necessitat d'espaiar les nits de festa amb alguna pausa, la part nocturna de la Festa Major de Moià llueix, és la més treballada, la que concentra una major despesa i el més gran esforç per part de l'àrea de Cultura de l'ajuntament. Sens dubte, les nits de la nostra festa major la situen com una de les cites de referència de l'estiu al Moianès i a la Catalunya Central. Serveixi, aquesta crònica, d'agraïment a tothom qui ho fa possible.

Cada dia en resta un de menys per a gaudir de la pròxima festa major!

Miops tocant conjuntament amb Buidant la Bota (fot. À. Mur)

XLIII Trobada de Gegants de la Vila de Moià

Geganters de Moià

El dissabte dia 26 de juliol la vila de Moià va acollir la 43a Trobada de Gegants. Vam poder comptar amb tretze colles vingudes d'arreu del país. A destacar les que ens visitaven per primera vegada: Piera, Castelldefels, Masquefa, Sant Cugat del Vallès i la Plaça Nova de Barcelona. També ens van acompanyar altres parelles de gegants que feia anys que no ens visitaven: Lliçà d'Amunt, Calders, Sant Feliu de Llobregat, Avià, Torà, Esparreguera, Montmajor i Girona.

A les sis de la tarda tots els gegants convidats van anar arribant a la plaça de Sant Sebastià, on van quedar exposats davant el monument al patró de la vila. A les set de la tarda va començar la cercavila pels carrers mes cèntrics fins a arribar a la plaça Major, on tots els gegants convidats anaren entrant amb la música en directe del grup Xigronets.

Un cop totes les colles van ser a la plaça, un any més i seguint el model de les darreres convocatòries, es va fer una petita mostra de balls, amb les colles de Girona, Sant Cugat del Vallès, la Plaça Nova i, finalment, els amfitrions, que oferiren els seus dos balls: els gegants reis van dansar *La joia del Moianès* i, com a cloenda, es va fer el clàssic *caballito volador* amb els sis gegants.

Per acabar la trobada, va tenir lloc una petita cercavila de retorn als remolcs, on els gegants de Moià van acomiadar tots els convidats fent un passadís d'honor davant la Masia.

La Trobada de Gegants ha tingut un cost d'uns 5.400 euros, si comptem la promoció i difusió de la trobada, el sopar per a les colles geganteres i tot el material logístic. Per a fer front a les despeses, a part de les subvencions de les administracions públiques, ens refiem del suport del públic, que, ja sigui comprant marxandatge o bé números de la panera, ajuda a fer possible la trobada.

Els gegants, a l'avinguda de la Vila (fot. Geganters de Moià)

Geganters de Moià, una entitat d'entitats

Àlex Mur Creus

Els Geganters, a Montserrat (fot. À. Mur)

Ser agraït i reconèixer el talent i la bona feina de les persones i de les organitzacions és molt important. En la tasca del voluntariat de les entitats socials i culturals, no hi ha res més gratificant que el reconeixement públic d'hores i hores de feina altruista i dedicada al servei de la comunitat; a fer el bé en qualsevol àmbit amb projectes i activitats. A Catalunya, i més concretament a Moià, el teixit d'associacions, fundacions i altres entitats sense ànim de lucre és un lloable exemple de capacitat d'organització de la societat civil per a millorar la qualitat de vida de la gent i conservar la identitat pròpia de la vila i del país.

Aquests dies de festa major molts dels qui estimem Moià i la nostra cultura hem anat de bòlit amunt i avall i hem dormit més aviat poc. Des de les activitats del matí fins als concerts ben entrada la matinada, hi hem pogut participar i n'hem gaudit al costat de les entitats de la vila. Totes elles són importants i fan una tasca extraordinària en àmbits com la cultura, la salut o l'atenció social, traient recursos d'on bonament poden i sovint sense comptar amb el suport institucional i el reconeixement social que mereixen.

Permeteu-me, però, singularitzar l'agraïment i el reconeixement públic a una entitat que, des de l'any 1982, ha revitalitzat la cultura popular de Moià. Una entitat que participa en la majoria d'activitats del cicle festiu de l'any i que porta amb orgull el nom de Moià com a ambaixadora de la vila arreu del país. Em refereixo als Geganters de Moià, que sempre hi són.

Sempre inquiets, cercant recursos, amb l'ambició de fer més boniques i vistoses les seves activitats, de cuidar la imatgeria festiva de la vila i disposats a arremangar-se per ajudar altres entitats o l'ajuntament a fer lluir un acte o una celebració. Aquesta festa major mateixa, com a president dels Amics del Campanar de Moià, vaig demanar al president dels Geganters, Leandre Ubasart, si ens ajudarien a fer del repic de campanes i llançament de coets del dia 14 un acte més solemne i participatiu. En menys de vint-i-quatre hores la resposta va ser un sí il·lusionat i, així, un bon grup dels grallers van engalanar la celebració.

Aquest acte se suma a tantes altres activitats, com la Fira del Tió, els Tres Tombs, Sant Sebastià, Carnestoltes, Setmana Santa, la recuperació de Corpus, la Trobada de Gegants de Moià i les trobades de gegants d'arreu del país, la Cantada d'Havaneres, el Sopar Jove, l'Alternativa, la Festa Major, la Festa de l'Arbre Fruiter, els actes institucionals, la restauració de la imatgeria, la creació de noves figures com el gegant «Pollo» o la botiga de l'entitat.

Aquestes són algunes de les moltes activitats en què, any rere any, els Geganters de Moià prenen part. Moltes gràcies i per molts anys, Geganters de Moià!

LES ENTITATS INFORMEN

Notícies del Cercle Artístic del Moianès

Aquesta primera part d'estiu el Cercle ha organitzat i col·laborat en diferents activitats tant a Moià com al Moianès.

• El dia 9 d'agost es va realitzar una trobada per a dibuixar a Castellterçol en el marc del Rustik Fest; vam dibuixar a la zona del castell.

• El dia 3 d agost va tenir lloc el 41è Concurs de Pintura Ràpida, Concurs de Petit Format i Concurs Infantil de Dibuix Ràpid; hi va haver 31, 23 i 23 participants respectivament. El veredicte del jurat va ser:

Pintura Ràpida: 1r, Antoni Mariscal; 2n, Lluís Puiggròs; 3r, Yolanda Urango; 4t, Joan Josep Català; 5è, Julio García; 1r aquarel·la, Laureano Sáez; 2n aquarel·la, Abel Florido.

Petit Format: 1r, Lluís Puiggròs; 2n, Abel Florido; Local, Roger Vidal.

Infantil, Cat. A: 1r, Pere Comasòlives; 2n, Ballà Palou; 3r, Júlia Argelagué; accèssit, Bruna Palou. Cat. B: 1r, Bernat de Bof Gaus; 2n, Arlet Comellas; 3r, Llibert Martín. Cat. C: 1r, Queralt Paloma; 2n, Guim Ventura; 3r, Jacob de Bof. Cat. D: 1r, Abril Luque; 2n, Ona Oliete; 3r, Marc Guerrero.

• El dia 3 d'agost va tenir lloc el 59è Concurs de Pintura Ràpida i el 41è Concurs de Dibuix Infantil Ràpid a Moià, amb 32 i 33 participants respectivament. Es van fer dos itineraris per a seguir els pintors. També es va dur a terme la 2a Mostra d'Art i Pintura Plenair, amb 7 participants. El veredicte va ser el següent:

Pintura Ràpida: 1r, Joan Pons Duran; 2n, Joan Vila Arimany; 3r, Narcís Sala Gascon; 4t, Manel Doblas Pintó; 5è, Joan Tauleria Visa; 6è, Sergio Rocafort Giménez; Aquarel·la, Yolanda Urango Serrano; accèssits, Antoni Corominas Díaz i Laureano Sáez Carrasco.

Dibuix Ràpid, Cat. A (fins a 3 anys): 1r, Ainés Docampo Klose; 2n, Mireia Díaz Prevosti; 3r, Lara Viñas Sandres. Cat. B (4-6 anys): 1r, Miquel Díaz Prevosti; 2n, Nil Jolis Codina; 3r, Guillem Rocasalbas. Cat. C (7-9 anys): 1r, Mireia Tarter Plans; 2n, Elna Manzano Marín; 3r, Pau Plana. Cat. D (10-14 anys): 1r, Arlet Manzano; 2n, Marcel·lí Griffith; 3r, Maia Hendler.

Del 9 al 24 d'agost es pogué visitar l'exposició del Concurs de Pintura Ràpida i Dibuix Ràpid. El dia 24 es va fer el lliurament de premis.

• El dia 17 d'agost va tenir lloc el 33è Concurs de Dibuix Miquel Lerín - Maria Vilardell, amb 47 participants. El veredicte va ser:

Cat. A: 1r, Pere Comasòlives; 2n, Ballà Palou; 3r, Júlia Argelagué; accèssit, Bruna Palou.

Cat. B: 1r, Bernat de Bof Gaus; 2n, Arlet Comellas; 3r, Llibert Martín.

Cat. C: 1r, Queralt Paloma; 2n, Guim Ventura; 3r, Jacob de Bof.

Cat. D: 1r, Abril Luque; 2n, Ona Oliete; 3r, Marc Guerrero.

Lliurament de premis de la Pintura Ràpida

Biblioteca Municipal 1 d'Octubre

Després de cloure una altra edició de la festa major amb l'èxit que la caracteritza, des de la Biblioteca Municipal 1 d'Octubre repassem els esdeveniments que ens han reunit aquestes darreres setmanes.

El cicle «Contes a la fresca» va oferir-nos dues sessions ben diferents, no tan sols per la temàtica dels espectacles sinó per la climatologia viscuda. El dia 23 de juliol, arrecerats a la sala infantil a causa de la pluja, el pallasso Albert Vinyes va oferir-nos el seu espectacle «Petit o gran?». El 30 de juliol, aquest cop amb un sol lluent, en Moi Aznar va interpretar «El pescador de Cervelló» al parc Francesc Viñas. La qualitat dels dos espectacles, així com l'eufòria dels assistents, ens ha deixat amb la mel als llavis i frisant per acollir els pròxims esdeveniments.

El 8 d'agost, agafant el relleu a les sessions «Llegir l'òpera» que hem celebrat a la biblioteca, l'historiador de l'art i musicògraf Albert Ferrer va apropar-nos a aquesta disciplina artística amb la xerrada «L'òpera a través dels fragments més coneguts». Van col·laborar-hi Joventuts Musicals de Moià i la Fundació Òpera Catalunya (FOC). El tastet de peces va ser tot un èxit.

Amb motiu del norantè aniversari de la biblioteca, el 13 d'agost vam presenciar l'espectacle *La vie en douche*, de la companyia La Baignoire Roulante. Amb la recerca del mariscal Rimbaud com a pretext, poguérem gaudir d'una bona passejada pel parc, en companyia del soldat Molina, el tinent Arnaud i la seva extravagant banyera mòbil. Finalment, vam poder reinaugurar la biblioteca enmig d'un gran ambient.

També volem aprofitar l'ocasió per dir-vos que trobareu un nou revister al CAP, a més a més del que ja hi teníem, per a servir-vos una gran varietat de publicacions periòdiques. No us oblideu de gaudir de les darreres setmanes de Biblioparc i Bibliopiscina. Lectures a la fresca amb una gran varietat bibliogràfica...

Qui s'ho perdria?

Espectacle «La vie en douche», el 13 d'agost (fot. Josep Font)

Els petits miracles del Festival Viñas

Joventuts Musicals de Moià

Un any més el Festival Viñas s'ha tancat amb molt bon nivell musical i notable afluència de públic, que ha sortit satisfet de cada proposta. La programació es va obrir amb una nova representació operística, enguany de *L'elisir d'amore* de Donizetti, resolt amb molta solvència per la companyia Òpera Terrassa, amb vestuari modernista que combinava molt bé amb els decorats realistes de Carles Arola. Una deliciosa Adina personificada per la soprano Anna Farrés brillà entre un magnífic repartiment, completat pel Nemorino de Jorge Juan Morata, el Dulcamara de Xavier Vilalta i el Belcore de Xavier Casademont, mentre un narrador ajudava a seguir l'argument.

Les propostes de dos vells coneguts del festival, l'Ethno Catalonia i els Solistes de l'AIMS, mantingueren el llistó ben alt, com cada any.

La part central del festival girà a l'entorn del Campus Musical del Moianès, començant amb el concert de l'Ensemble Tempus non Fugit, on es va anunciar que el Tempus Trio començaria la integral dels trios de Beethoven el pròxim novembre. El concert va permetre d'apreciar l'alta qualitat del professorat del Campus, que aquest any batia rècord de participació amb una seixantena d'alumnes vinguts d'arreu. L'alumnat, justament, protagonitzà els següents concerts, destacant el concert al peu del campanar, on s'estrenà una obra en què l'orquestra dialogava amb les campanes i on també lluí el cor

«La conversione di Maddalena», amb Polifem Consort (fot. Joventuts Musicals)

d'alumnes. El divendres dia 8 d'agost va tenir lloc el concurs del Campus, amb un altíssim nivell dels participants, en què guanyaren la cel·lista Candela Puigbò, el pianista Eduard Giménez, el Trio Aurió, la clarinetista Aïnhoa Pla i el violinista Pau Soler.

El Festival Viñas arribava al punt àlgid amb el concert del Polifem Consort i la seva interpretació de l'oratori *La conversione di Maddalena*, de Bononcini, que després de 324 anys des de la seva composició ara s'estrenava a l'Estat espanyol. Polifem Consort és actualment el grup resident de Joventuts Musicals de Moià; liderat per Jordi Domènech al clave i a la direcció, i per Anna Urpina com a concertino —just acabada d'aterrar de Salzburg, on actuava en una producció de Les Musiciens du Louvre amb Cecilia Bartoli—, va oferir una versió d'aquest deliciós oratori barroc plena de vida, musicalitat i exquisidesa. Un conjunt especialitzat en música antiga, totalment autòcton i d'excels nivell, que gràcies a la seva residència a Moià pot afrontar projectes grans i complexos com aquest i que tant de bo altres programadors del país tinguessin en compte i programessin, ja que no té res a envejar a altres grups de renom que es passegen per la majoria de festivals catalans.

El quartet de solistes fou també extraordinari, amb una solventíssima Maria Hinojosa com a Maria Magdalena, amb veu refinada i estil impecable. El contratenor Leandro Marziotte en el paper de Marta interpretà algunes de les àries més exquisides de l'oratori. Sorprenent la veu del contratenor soprano Rafael Quirant, amb un tècnica, musicalitat i facilitat sorprenents, que va protagonitzar el paper d'Amor Diví de forma celestial. El quartet el completava el baix Pau Armengol com a Amor Profà, de forma també totalment satisfactòria.

La clausura del festival anà a càrrec de la darrera guanyadora del premi al millor cantant català del Concurs Tenor Viñas del Liceu, la soprano Laura Brasó, la qual, acompanyada al piano per un refinadíssim Rubén Fernández Aguirre, va presentar un original programa amb cançons força desconegudes de Reinaldo Hahn i d'Isaac Albéniz, al costat d'àries d'òpera i de sarsuela.

Hom es pregunta com pot ser que hi hagi encara tanta bona música desconeguda i de tanta qualitat, i que no sigui habitual als grans escenaris del país, on per contra se solen escoltar sempre les mateixes i habituals partitures per enèsima i avorrida vegada. I en canvi és a Moià, en un dels festivals més antics de Catalunya, però segurament també amb el pressupost més modest, on s'hagi d'anar per escoltar aquestes exquisideses i amb artistes totalment autòctons. Realment, un petit miracle que el Festival Francesc Viñas fa possible any rere any.

El duet Pasión Azul, a Granera

Música a Granera

El Festival a Granera, també organitzat per Joventuts Musicals amb l'ajuntament, ha arribat a l'onzena edició amb els habituals quatre concerts repartits per diferents masies i esglésies del municipi. S'obria al juny amb un concert titulat «Dels Apalatxes a Catalunya» a la masia de Tantinyà, amb el decorat de Sant Llorenç del Munt i de la Mola de fons i amb Joana Gumí i Ned Somerville a l'escenari, que ens oferiren la seva música d'arrel folk. L'habitual cita operística presentà *L'elisir d'amore*, que després es repetiria a Moià. La capella romànica de Santa Cecília va quedar petita per a acollir els temes clàssics i populars del duet de guitarra i cel·lo Pasión Azul. El festival es clou el 13 de setembre, a l'església de Sant Martí, amb un concert de gòspel a càrrec de Sonick's&Clappers. Com sempre, el festival es complementà amb tallers sobre natura i tastets gastronòmics sorprenents: per exemple, després de contemplar els frescos romànics de Santa Cecília es van poder tastar «frexols», una recepta de l'any 1324 recollida en el *Llibre de Sent Soví*, el primer receptari medieval escrit en català.

Moià es mulla

Ester Vilajuana Cots

El diumenge dia 6 de juliol va tenir lloc «Mulla't per l'esclerosi múltiple», campanya anual de la Fundació Esclerosi Múltiple (FEM) per a donar visibilitat a la malaltia i per a recaptar fons per a la investigació. Actualment a Catalunya hi conviuen 12.000 persones amb aquesta patologia.

L'acte es va realitzar a la piscina municipal de Moià. A la tanca de fusta de l'entrada s'hi van penjar plafons on s'explicaven els diferents símptomes invisibles d'aquesta malaltia. A sota el porxo, tres cartells més continuaven la tasca informativa de caire més general.

A les deu del matí ja s'hi aplegava un bon grup de persones. Una part es va dirigir a l'espai destinat a la pràctica del «tai-txi», sota la direcció de la Montse i l'Ester. Altres ja es van llançar a l'aigua per començar a sumar metres i aconse-

Grup d'«aquagym»

guir el repte d'enguany: 10.000 metres nedats. Cap a les onze i a la piscina mitjana, sessió d'«aquagym» amb la Nayara; una trentena de participants van exercitar-se al ritme de la música dins l'aigua.

Al migdia tothom va sortir de l'aigua per col·locar-se en tot el perímetre de la piscina gran i procedir a l'acte central del Mulla't: el salt multitudinari per capbussar-se a l'aigua. Gest simbòlic que comparteixen les més de 500 piscines de Catalunya adherides a la campanya. I també gest econòmic, amb l'adquisició dels articles que proporciona la FEM, com samarretes, tovalloles, bosses, necessers i gorres, que es van vendre per un import total de 494,45 euros. Com que es va exhaurir tot, es feu llista per a una nova comanda. Un cop venut, es van recaptar 212 euros més, fent un total de 706,45. Els diners es destinen a la Fundació Esclerosi Múltiple.

Després es va procedir a la rifa de cinc articles del marxandatge, iniciativa que fou molt ben rebuda, i no cal dir que els agraciats estigueren ben contents.

I a les dues, hora de cloenda de l'acte, es va anunciar que s'havien nedat 18.450 metres, repte superat amb escreix. La matinal solidària va tornar a ser tot un èxit gràcies al suport i la col·laboració de l'Ajuntament de Moià, a la regidora Eva Roger, a Ràdio Moià; a les coordinadores de les activitats (Montse Picañol, Ester Guiteras i Nayara), a Gràfiques Moià, a tot l'equip de Mulla't (Montserrat Cots, Meritxell Cuesta, Sergi Gomis, Chelo Montoro, Rosa Morales, Andrés Vargas, i les germanes Eugènia, Ester i Marga Vilajuana), al Club Esportiu Moià i, per descomptat, a tots els assistents que van fer possible un any més el Mulla't. Gràcies i fins a la pròxima!

De fogars de fa 38.000 anys a soldats de fa poc més de 300

Museu de Moià

Els mesos d'estiu han estat de moviment tant al Museu de Moià - Casa Museu Rafel Casanova com al Parc Prehistòric de les Coves del Toll, de la mateixa manera que s'inicia el setembre, marcat per la Diada Nacional de Catalunya i el retorn dels escolars. Des de l'acabament de les excavacions arqueològiques fins a nous projectes al Parc Prehistòric, així com les celebracions al museu.

El proppassat mes de juliol va concloure la 23ª campanya arqueològica a la Cova del Toll i la Cova de les Toixoneres per part de l'IPHES-CERCA. Destaca la troballa d'un fogar d'entre 38.000 i 40.000 anys d'antiguitat en una de les parts més internes de la Cova de les Toixoneres. Aquesta cronologia es correspon als últims campaments neandertals que s'hi van establir durant el Paleolític, moment en què arreu d'Europa l'espècie estava pròxima a l'extinció.

Les diverses troballes en relació als neandertals situen la cronologia de la cova des dels 230.000 anys fins als 35.000 anys. Segons va dir Jordi Rosell a l'Agència Catalana de Notícies, «es podria constatar que la cova de les Toixoneres conté pràcticament tota la història dels neandertals del Moianès». Pel que fa a la Cova del Toll, s'ha continuat excavant la zona exterior, però no ha aparegut res rellevant. En aquest cas, la intenció és trobar algun campament de neandertals o la zona on aquests processaven els óssos de les cavernes.

Des del Museu de Moià volem agrair la tasca d'aquests arqueòlegs i arqueòlogues que any rere any treballen pel coneixement del poblament prehistòric del Moianès i per acostar-nos una mica més als nostres avantpassats.

* * *

Pel que fa al vessant geològic, el dia 23 de juliol es va celebrar la primera taula participativa d'institucions educatives del Geoparc Mundial UNESCO de la Catalunya Central al Centre d'Interpretació del Geoparc a Sallent. Marta Fàbrega, directora-gerent del Museu de Moià - Casa Museu Rafael Casanova i del Parc Prehistòric de les Coves del Toll, hi va assistir en representació dels dos equipaments que formen part del Geoparc. Aquestes reunions es duen a terme per a la definició del Pla Estratègic Educatiu del Geoparc i per aquest motiu és de gran importància que tots els agents implicats hi participin.

En la mateixa línia, el Museu de Moià ha adquirit una maleta didàctica per al coneixement i divulgació de la geologia del Geoparc. Ha estat subvencionada per la Diputació de Barcelona i l'empresa encarregada del seu disseny ha estat Nusos Cooperativa, encarregats també del Projecte Estratègic Educatiu del Geoparc Mundial UNESCO de la Catalunya Central. La maleta serà presentada durant el curs 2025-2026 als mestres del Moianès. D'aquesta manera podran experimentar amb els materials didàctics, així com buscar aplicacions a les diverses matèries o projectes escolars en les diferents etapes educatives. Aquesta serà la tercera maleta que el Geoparc posa a disposició dels docents per a la seva tasca educativa a les escoles i instituts.

També en l'àmbit del Geoparc, el Museu de Moià participarà activament en les Desenes Jornades Obertes de la Xarxa Estatal de Geoparc Mundials UNESCO, que organitzarà enguany el Geoparc Mundial Unesco de la Catalunya Central els dies 14-16 d'octubre i que tindrà com a eixos principals «educació, geologia i geoparcs».

* * *

En canvi, si ens centrem en la fauna que habita les Coves del Toll, i concretament en els ratpenats, el diumenge 3 d'agost vam celebrar la Nit Internacional dels Ratpenats. Enguany vam tornar a assolir el topall de participants. Una trentena de persones, guiades per Sergi Torné, ornitòleg i treballador del museu, van assistir a l'activitat, on pogueren gaudir d'una conferència sobre la biologia, conservació i estudi dels ratpenats a la Surgència, seguida d'una visita a les fosques i amb frontals a l'interior de la Cova del Toll per a conèixer l'hàbitat d'aquests mamífers, i finalment una sessió de detecció i albirament al Parc del Molí Nou.

* * *

Finalment, pel que fa al Parc Prehistòric de les Coves del Toll, el dia 14 de juliol es va dur a terme la primera visita tècnica per a la redacció del projecte fotovoltaic d'autoconsum del Parc Prehistòric. Aquest projecte es realitzarà gràcies al suport de la Diputació de Barcelona.

Van assistir a aquesta primera visita Jordi Arimany, tècnic de SUD Renovables, empresa que realitzarà el projecte com a guanyador de la licitació; Albert Vendrell, tècnic de la Diputació de Barcelona, cap de la secció de suport a la Gestió Energètica Local de l'Oficina de Canvi Climàtic i Sostenibilitat de la Gerència de Serveis de Medi Ambient de l'Àrea Climàtica i Transició Energètica; i Marta Fàbre-

ga, per part del Museu. La instal·lació de plaques fotovoltaiques referma l'aposta del Museu de Moià i l'Ajuntament de Moià per les energies renovables, sempre respectuoses amb el medi ambient. Una mesura que s'emmarca com una més del distintiu Biosphere, que tant el Museu com el Parc Prehistòric ostenten des de fa anys.

Després de reunions prèvies amb el cap del parc de Moià, el 2 de setembre s'inicia el programa de visites dels Bombers de Moià als equipaments del Museu de Moià, la Casa Rafel Casanova i el Parc Prehistòric, per a conèixer els equipaments de primera mà i, en un equip de treball conjunt, actualitzar les directrius en cas d'emergències que requereixin la presència dels bombers.

* * *

Però no tot és moviment, al Parc Prehistòric, ja que l'arribada del setembre trepitja fort al Museu de Moià. L'11 de setembre és una data de gran importància per al nostre país, però encara es fa més rellevant quan parlem de Rafel Casanova, nat a l'edifici de l'actual museu i amb un paper tan destacat durant el setge de Barcelona l'any 1714. És per aquest motiu que aquells que s'acostin a celebrar la Diada Nacional de Catalunya visitant el Museu el dia 11 de setembre ho podran fer de manera gratuïta durant la jornada de portes obertes i amb activitats per a totes les edats i públics. Els assistents podran provar i jugar a diversos jocs de taula a càrrec de Caldaus Associació de Jocs de Taula de Calders. Entre aquests destaca la tradicional partida de *Victus. Barcelona 1714*, un joc basat en la cèlebre novella d'Albert Sánchez Piñol en què els jugadors han de resistir el setge borbònic per a vèncer. I aquests mateixos soldats també podrem trobar-los acampats a l'exterior del museu gràcies a l'Associació de Recreació Històrica Moià 1714. Alhora, el Museu oferirà un taller on els assistents podran crear la seva pròpia senyera i emportar-se-la a casa.

* * *

D'altra banda, la setmana de la festa major va inaugurar-se «Dalt Campanar 365», una mostra de les diverses fotografies que, per iniciativa popular, s'han anat prenent des de dalt del campanar de l'església de Santa Maria de Moià des del dia 1 d'agost del 2024 fins al 31 de juliol del 2025. Aquesta mostra s'ha pogut visitar gratuïtament de l'11 d'agost a l'1 de setembre.

Taula participativa d'institucions educatives del Geoparc Mundial UNESCO de la Catalunya Central, al Centre d'Interpretació del Geoparc a Sallent

VIDA MUNICIPAL

Visita de les entitats a Cal Comadran

Eduard Altarriba

Hi havia expectació. Havien dit un parell de persones per entitat, però al final gairebé un centenar d'ànimes s'aplegaren a l'entrada de l'antiga fàbrica de Cal Comadran per assistir a la visita de les instal·lacions que l'ajuntament havia proposat a les associacions i entitats del poble. Com és públic i notori, les condicions dels fons europeus que han subvencionat bona part del projecte estipulen unes dates per a l'acabament de l'obra: concretament, i després de la pròrroga demanada, a finals de setembre s'espera acabar les obres i, si cal, fer una inauguració amb tots els ets i uts. Però després encara mancarà molta burocràcia i tot apunta que l'edifici no estarà del tot operatiu ben bé fins a l'octubre o el novembre. Tot plegat ens ho van explicar a l'esplanada davantera que ben aviat ha de ser la zona verda que dona accés al conjunt, ja sigui per l'entrada actual (d'on es trauran les reixes i portes), ja sigui per una mena de corredor lateral que creua un dels edificis laterals fins al carrer de Mossèn Passerissa.

Després de la introducció per part de l'equip de govern, i convenientment separats per grups, vam anar entrant a la nau, que, en l'estat actual, ja permet fer-se una idea prou acurada de com quedarà tot plegat. Com ja vaig exposar en el núm. 828 d'aquesta revista (oct.-nov. 2024), l'edifici ara té una primera part porxada, fruit de l'enderroc de la paret frontal; un espai cobert per la mateixa teulada de la fàbrica i connectat a la zona verda exterior, que pot donar molt joc (imagino els bastoners ballant-hi). Ja entrant a l'interior, tenim el *hall*, un altre gran espai separat de la porxada per un tancament de vidre que dona continuïtat entre les dues zones. Aquí hi ha els lavabos, el que serà l'espai de recepció i un pilot de metres quadrats que poden acollir moltes propostes. Mirant cap al fons trobem, al bell mig de l'edifici, una gran aula de formació, i pels laterals d'aquesta aula s'accedeix a les tres sales del fons, presidides per unes enormes finestres circulars obertes cap al cantó del Saiol. Absolutament tots els tancaments (menys els dels lavabos, és clar) són de

Els assistents a la visita, a l'esplanada d'accés a Cal Comadran (fot. E. Altarriba)

fusta i vidre, fet que atorga una gran amplitud i lluminositat al conjunt, lluminositat accentuada per les esmentades obertures circulars i la mateixa estructura de la fàbrica, amb la seva característica coberta de serra que alterna teulada i lluernes. Tot plegat fa una sensació agradable, moderna i acollidora, si bé en el moment de la visita els vidres encara no estaven collocats i hi regnava el desori propi de les obres.

Menció especial mereix la paret de maons, col·locats en una posició entregirada respecte al pla de la paret, que tapa magníficament la cicatriu lateral de totxana malgirbada fruit de l'enderrocament de bona part de la fàbrica. Resseguint aquesta paret lateral, transcorre un passatge de vianants que desemboca al degradat carrer de Mossèn Lluís Daví i les seves casetes relacionades amb Cal Comadran (la meva família, amb dones i nenes treballant a la fàbrica, hi havia residit).

Fins ara he explicat el que ja està, però cal esmentar també el que no està i el que no estarà. Per començar, la zona enjardinada on vam iniciar la visita, un espai previ que alternarà unes escales amb una gran rampa que permetrà l'accés al pla de l'edifici. També hi manca (o hi mancava en el moment de la visita) tota la instal·lació fotovoltaica de la coberta, així com connectar les enormes calderes d'aerotèrmia. També cal acabar els tancaments, els dobles sostres i multitud de detalls. I el que de moment queda aparcat és la museïtzació de la caldera. Encara rai, que en un primer moment s'havia parlat d'enderrocar la xemeneia!

En tot cas he de reconèixer que l'edifici ha quedat espectacular. Ara falta acabar de determinar què en farem, de tot plegat. L'ajuntament encara va amb peus de plom i no vol donar res per tancat. En principi l'aula de formació feia falta per qüestions de mètrica burocràtica i ha de servir perquè el Consell Comarcal i altres entitats ens hi puguin fer formacions homologades. També és possible que l'oficina d'informació acabi aquí baix. Potser un *coworking*. El que és segur, i d'aquí la visita, és que una part de les entitats del poble, que ara tenen seu a Can Carner, hauran d'anar a petar a Cal Comadran. Com van explicar durant la visita (i com havien exposat prèviament), no hi haurà espais individuals per a cada entitat, sinó que seran espais compartits, on es demanarà hora per a les sales de reunions (que de moment no hi són) i cada entitat tindrà uns armaris segons les seves necessitats, encara que, diria, no queda clar on s'ubicaran aquests armaris. De la mateixa manera, no està decidit si hi haurà una persona de referència responsable de gestionar l'espai i de bastir un projecte al seu voltant, algú que s'encarregui del dia a dia i que dinamitzi Cal Comadran entre les entitats, la gent de Moià, les empreses (bon espai per a esdeveniments) i institucions d'aquí i d'allà.

En tot cas, com he dit, em sembla que ha quedat un edifici, des del punt de vista estètic i arquitectònic, magnífic, allò que els anglesos en diuen un *landmark*. Amortitzem-lo com cal.

Obertura circular, amb vistes al Saiol

Pàrquing de pagament, dos anys i mig després

Josep Font

El dia 4 d'agost va començar una nova gestió del pàrquing del CAP. Amb tiquet obligatori, es permet d'estacionar-hi dues hores de manera gratuïta, transcorregudes les quals s'introdueix una tarifa econòmica d'un euro i mig l'hora.

El pàrquing, que s'havia inaugurat el desembre del 2022, és un equipament estratègic que va estar a punt de perdre's, arrossegat pel tsunami de la crisi econòmica municipal. Havia requerit una inversió de gairebé 6.000.000 d'euros, entre una cosa i l'altra, cosa que significa uns 40.000 euros per plaça. En la inauguració va anunciar-se que a la primavera del 2023 es posaria en marxa un mecanisme de rotació, amb dues hores gratuïtes, sistema que ha trigat dos anys i mig a aplicar-se. En parlem amb Sebastià Ferrer i Eugènia Pla, regidor de Via Pública, Recursos Humans i Activitats, i l'encarregada del pàrquing, respectivament.

S'ha trigat tant, explica el regidor, perquè l'equip de govern era conscient que el pàrquing havia costat molt, al poble de Moià, i van creure oportú, llavors, no carregar-ho amb més costos i comprovar com funcionava la dinàmica de rotacions. Amb el temps, però, el pàrquing s'ha convertit en un garatge d'ús privatiu: en cinc ocasions, algun cotxe no s'ha mogut de la plaça durant més de trenta dies. La policia local avisava, però no podia multar. Algun propietari hi tenia fins a tres cotxes estacionats i a començament de juny van comprovar, explica el regidor, que quan obrien al matí ja hi havia gairebé 110 cotxes estacionats que no en sortien, fet que deixava només entre 15 i 20 places en rotació.

Eugènia Pla descriu que, des del començament d'aquest 2025, les protestes de la gent s'havien multiplicat, perquè venien amb el cotxe al pàrquing i, en no trobar cap plaça lliure, havien de donar la volta al poble per tornar a provar sort.

A mitjan juliol l'ajuntament va difondre un cartell, titulat «Avís important», que anunciava les novetats i especificava que «aquest canvi afectarà tots els vehicles estacionats en aquest recinte». Des de feia dies es deixaven, a més, notes als parabrises dels cotxes.

Les barreres del pàrquing ja funcionen (fot. J. Font)

Fins a finals de setembre s'estan tramitant les sol·licituds de les 64 places d'abonament, que poden ser de 24 hores, diürn i nocturn. Si la demanda és inferior a l'oferta s'adjudicaran directament i, en cas contrari, es farà un sorteig. Els de 24 hores tindran sempre la mateixa plaça reservada, mentre que als de dia i nit els garantiran lloc, sense plaça fixa.

De moment, la majoria dels qui fan servir el pàrquing no han de pagar res, perquè hi estan menys de dues hores. Aquesta festa major s'ha omplert força, amb conductors que han pogut anar a recollir el vehicle a les quatre o a les cinc de la matinada. Ara, quan obren al matí, no hi queda cap cotxe. Des del 4 fins al 31 d'agost hi ha hagut 9.030 entrades i sortides de vehicles, amb una mitjana de 322 moviments per dia. Així doncs, 161 cotxes l'han utilitzat cada dia, amb un ús més intensiu els dies de la Festa Major.

El regidor afirma que molta gent els felicita, sobretot a l'Eugènia, i els diu que «ja era hora» o que «ara sí que és un pàrquing». També agraeixen els preus, que són molt econòmics, comparats amb els d'altres poblacions. Que la gent pugui aparcar per anar a fer-se una analítica o anar a veure el metge ho consideren un gran servei, des de l'ajuntament.

Des del grup municipal CUP Moià-Capgirem van mostrar-se en contra d'introduir el pagament, perquè fomenta un model de circulació de «venir, aparcar, consumir i tornar a marxar»; «les necessitats de la gent corresponen a l'ús actual de forma gratuïta», deien dies abans d'introduir-se la nova gestió, afegint que quan treguin els pàrquings de l'avinguda la Vila «ja ens quedarem prou sense aparcament». En aquest sentit, Sebastià Ferrer comenta que la Generalitat ja els va aprovar el projecte de l'avinguda, que tenen previst licitar a finals d'any per a poder començar les obres el gener del 2026.

OPINIÓ

Miratges climàtics, biogàs: el miratge verd

Miquel Fortuny. Biòleg

Molta gent qüestiona la sequera... Per què? Opinen que els darrers episodis de pluja que hem tingut a Moià anuncien una certa normalitat climàtica. Com que ningú no és profeta a casa seva permeteu-me manllevar les paraules del professor titular d'ecologia de la Universitat Autònoma de Madrid, Francisco Martín Azcarate (les subscric rotundament, perquè qui parla és la ciència): Els patrons no s'analitzen triant un any, un lloc i un moment que s'assemblin al que jo penso. Un patró s'ha de detectar amb estudis a llarg termini. No s'ha de triar l'estiu que ens agrada per a validar les nostres opinions. Això va completament en contra del mètode científic. Les sèries llargues ens diuen que les últimes dècades tenim incendis (i sequeres) cada cop més extensos (i secades més preocupants). Això és una evidència científica. Les solucions no solament requereixen de la ciència; també de persones informades.

La Catalunya cada cop més estepària la tenim a tocar. Per això un escorxador ampliat és una idea «nefasta». Respecte a les plantes de biogàs, científics del prestigi de Fernando Valladares

ens adverteixen amb raó que potser és una bona idea, si i només si són petites i adaptades a les necessitats reals; però, és clar, una planta petita no és cap negoci per al capital interessat a construir-les (polítics, *lobbies* energètics, enginyeries i sector porcí i en particular Masia Tero). Els digestors de biogàs es venen com si fossin una rentadora màgica: hi poses purins i en treus energia neta i adob. Però no és així. El nitrogen, que és el que contamina, no desapareix: només canvia de lloc. És com rentar la roba bruta i després estendre l'aigua bruta al jardí. A més, serveixen d'excusa perfecta perquè creixin les macrogranges i els escorxadors: «no passa res, ja ho arreglarem amb biogàs». Però això és un miratge verd: l'aigua dels aqüífers continua plena de nitrats, i l'aire, de gasos contaminants.

En realitat, el biogàs només té sentit si fem el contrari del que passa ara: menys bestiar i millor gestió agrària. Si no, és tan sols un vestit verd per a amagar un problema que cada dia es fa més gros.

El lema de Masia Tero, «Som pagesos», és fals, és ecoblanqueig, si voleu ecopostureig (és l'acció d'una empresa d'usar el màrqueting per a promoure la percepció que els seus productes, objectius o polítiques són respectuosos amb el medi ambient, quan la realitat és l'oposada), el seu model està basat en la indústria, no en la pagesia. Vivim en una societat que continua donant suport a l'agricultura i la ramaderia intensives de les grans corporacions. Quin és el resultat? Un país ple de granges, conreus industrials i escorxadors que fan impossible viure a la petita pagesia, les persones que tenen cura del territori.

També a Moià, igual que a la resta de Catalunya i Espanya, la política posa catifa vermella al *lobby* del sector carni i molt especialment al porcí. Biogàs mal dimensionat, escorxadors i més macrogranges… Mala peça al teler. Resolem les externalitzacions d'aquestes empreses amb fons europeus i inversió pública, una bona excusa per a créixer més i més. La fugida endavant d'un model que, tot i saber que els recursos són finits, que malbaratem tones i tones d'aliments, tot i la quantitat de gent que es mor de fam, mostra clarament que no produïm per alimentar el planeta: produïm per acumular diners i més diners; en resum, per fer negoci.

MOIANÈS

Més de mil joves pugen al bus de mitjanit

Josep Font

El Consell Comarcal del Moianès ha organitzat, aquest estiu, un servei d'autobús i d'acompanyants per a facilitar l'anada i tornada dels joves a les festes majors. Fa dos anys, l'Ajuntament de Moià ja havia fletat taxis per a desplaçar-se a la Festa Major de Moià, però la dimensió i l'abast territorial de la iniciativa del Consell són inèdites.

El servei va iniciar-se a la Nit Jove de Castellcir, a finals de juliol, va prosseguir amb la Safarra de Sant Quirze Safaja, ha continuat per la Festa Major de Moià i s'ha acabat, a finals d'agost, amb la Festa Major de Castellterçol. L'autobús recollia joves de Monistrol i Calders, en una línia, Oló, l'Estany i Collsuspina en una altra, i una tercera dels pobles del sud de la co-

marca, anant a buscar joves fins i tot de Granera. El viatge d'anada es feia pels volts de mitjanit i el de tornada a les tres i a les cinc de la matinada.

El Consell Comarcal ha gestionat un servei d'acompanyament, més que de transport, estrictament: la preinscripció era condició necessària i, en el cas dels menors d'edat, calia el consentiment per escrit de les famílies. Unes educadores comprovaven les inscripcions dels menors trucant a les famílies, garantint així el seu consentiment. Les educadores han acompanyat els joves tant a l'anada com a la tornada, per assessorar i garantir una festa segura.

LA TOSCA va comprovar el servei del divendres 22, a la parada de l'Institut de Moià, per anar a la Festa Major de Castellterçol. Poc abans de les dotze arriba un primer autobús petit, que carrega els pocs joves de Moià que són allà. Van arribant grups de dos, tres o quatre joves, la majoria noies, molt rialleres. El segon bus ja arriba mig ple i s'emportarà més de quaranta-cinc joves. Tant conductors com educadors són dones, que van revisant les inscripcions, i s'asseguren que no es facin fotografies als menors.

Laia Bonells, presidenta del Consell Comarcal del Moianès, valora l'experiència com a «molt més positiva del que ens esperàvem», perquè «hem esgotat les places cada dia», entre altres motius, si bé és cert que alguns preinscrits finalment no s'han presentat. En algun trajecte hi ha hagut el doble de demanda que d'oferta i ha calgut (i s'ha pogut) encarregar algun viatge suplementari dels busos. També els ha sorprès l'edat. Creien que només hi anirien menors, a qui habitualment han de traslladar els familiars amb cotxes, però també s'hi han apuntat molts joves de vint a vint-i-cinc anys, que així no han de patir pel transport. Els joves han agraït molt aquest servei. Bonells subratlla la cura que han tingut envers els menors a fi de garantir la seva seguretat i el consentiment de les famílies. En el conjunt de l'estiu, el bus ha donat servei a 1.042 joves (dels 1.378 inscrits).

El servei d'autobús estalvia desplaçaments particulars en hores intempestives i dona seguretat a les famílies, però també té un cost. El Consell Comarcal, amb les ampliacions de servei que han demanat per a ajustar-se a la demanda, no disposa encara de les xifres executades definitives, però la contractació dels busos haurà costat a l'entorn d'uns onze mil euros, un import semblant al de la contractació dels acompanyants.

El servei d'autobús, a Moià (fot. J. Font)

Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants i periodòncia
Blanquejaments

Visites diàries

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS

Dra. Carlota Anfruns Damians - Odontòloga i Màster en Od. Integrada d'adults
Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / *Metge - Estomatòleg*
Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

Gran èxit de «Viu l'estiu a l'Ecomuseu»

Consell Comarcal del Moianès

Èxit de participació en el programa «Viu l'estiu a l'Ecomuseu del Moianès», amb un total de 647 participants al llarg del mes d'agost. El programa, que ha combinat activitats culturals, visites guiades, música i cinema a la fresca, ha tingut lloc en els deu municipis de la comarca.

Les propostes han comptat amb una acollença molt positiva i han atret públic no solament del municipi on es feia l'activitat, sinó també de la resta de pobles del territori, fet que posa en relleu l'interès i la implicació del conjunt comarcal.

«Viu l'estiu» a Esplugues (fot. Cons. Comarcal)

Cinema a la fresca a la Colònia Jorba (Calders), amb la pel·lícula *Terra de telers*; cinema a la fresca (*Estiu 1993*) i portes obertes a Esplugues (Castellcir); animació infantil, amb Jaume Ibars, i visita guiada al rentador de llana de Castellterçol; música al camí ral de Collsuspina, amb Folk d'Antiga; sopar Tasta'm a Granera; música d'acordió i violí a la Font dels Bous i de la Sala de l'Estany; presentació del projecte museogràfic i música amb Lar Folk, al Molí Nou de Moià; visita a la pedrera Jornet de Monistrol de Calders; visita a l'espai Màrius Torres de Puig d'Olena (Sant Quirze Safaja), i visita teatralitzada a l'Espai Hemalosa, a Santa Maria d'Oló, a càrrec del Grup Escènic d'Oló. Entre les activitats més concorregudes destaquen el cinema a la fresca i les portes obertes a Esplugues, el concert de música al camí ral de Collsuspina, i el cinema a la fresca a la Colònia Jorba.

Aquestes xifres constaten que el programa ha aconseguit dinamitzar culturalment el Moianès durant l'estiu, promovent la coneixença del patrimoni local, la cultura popular i els espais naturals i museogràfics de la comarca, a través del projecte Ecomuseu del Moianès.

L'estiu a l'Estany

David Prat

El nou dipòsit del serrat del Jaumetó

El Jordi Tort està molt content. Com a estanyenc, com a voluntari i secretari de l'ADF Quercus, com a president de la federació Bages-Moianès i com a vicepresident segon del Secretariat de les Federacions d'ADF de Catalunya, se sent cofoi d'haver aconseguit per a l'Estany el tan desitjat dipòsit d'aigua per a l'extinció d'incendis. Feia més de vint-i-cinc anys que la secció local de l'ADF i l'ajuntament buscaven un emplaçament per a instal·lar-hi un dipòsit d'aigua destinat a l'extinció d'incendis, i no ha estat fins ara que s'ha pogut aprofitar l'espai que va deixar lliure l'abocador de restes vegetals que es clausurà ja fa mesos al serrat del Jaumetó, damunt de Giraculs. Que consti que la majoria d'estanyencs parlen del serrat del Masot, però una veu autoritzada en la matèria m'assegura que aquell indret específic és el serrat del Jaumetó. El nou dipòsit, amb capacitat per a 240.000 litres, es troba situat en terreny públic, serà accessible tant per a camions com per a helicòpters i es construeix íntegrament gràcies als ajuts que la Diputació atorga al municipi per a la prevenció d'incendis forestals. El cost del dipòsit de formigó i la connexió a la xarxa amb l'excavació de la rasa i la col·locació de la canonada serà d'uns 50.000 euros. A mig estiu, tot just s'havia aplanat el terreny i s'hi havia construït l'estructura del dipòsit (fonaments, riosta i blocs de formigó segellats). Encara faltava fer-hi la connexió, posar-hi els hidrants, condicionar correctament l'entorn, fer-hi un accés d'entrada i un de sortida per als camions, posar tanca a tot el perímetre i finalment pintar el dipòsit.

El circuit de la discòrdia

La pau de l'Estany ha patit fortes turbulències, aquest estiu, a causa del projecte d'instal·lació d'una petita pista de ciclisme al mig del poble i de la immediata reacció en contra d'una part dels veïns. La intenció de l'ajuntament era crear un nou espai de lleure i esport, molt especialment adreçat a la canalla del poble, per mirar de diversificar les

Jordi Tort a finals de juliol davant del dipòsit (fot. D. Prat)

opcions que hi ha en aquest camp més enllà de la pista poliesportiva. El conflicte, però, no ha esclatat tant per la idea de la pista en si, com sobretot per la ubicació triada, entre la carretera i un seguit de parcel·les de sòl residencial, algunes d'elles amb cases edificades i habitades. Els estanyencs que s'oposen al projecte al·leguen força arguments en contra: la manca de seguretat per la proximitat amb la carretera, la poca informació prèvia que l'ajuntament ha proporcionat al poble i, sobretot, les molèsties que el circuit pot ocasionar a algunes famílies (sorolls, pèrdua d'intimitat, etc.). Per contra, el consistori municipal minimitza les possibles molèsties als veïns i justifica la tria de l'indret amb la manca d'alternativa, perquè no hi ha cap altra parcel·la municipal prou gran i sense restriccions ambientals que pugui acollir el circuit. El conflicte ha encès els ànims d'alguns estanyencs i les discussions entre partidaris, indiferents i contraris al circuit, que no sempre han estat temperades ni del tot cordials, s'han estès per les cases i els espais públics del poble, tant els físics com els virtuals. La pista es va inaugurar el 14 d'agost.

7è aplec de sardanes de l'Estany

El diumenge dia 20 de juliol es va celebrar a la Pista Vella l'aplec de sardanes organitzat pel pinyol sardanista del poble, sota el paraigua de l'Associació de la Gent Gran i amb el suport de l'ajuntament. Entre les sis de la tarda i dos quarts de deu del vespre les cobles Ciutat de Cornellà i Marinada van interpretar setze sardanes, dues d'elles conjuntament, amb el rerefons escenogràfic dels jardins de la rectoria i el campanar de l'església. A mig aplec es va retre un senzill homenatge a la Carme Franquesa, estanyenca aficionada a la nostra dansa que fins fa ben pocs mesos encara ha pogut participar activament en tota l'activitat sardanista local. A mesura que anava avançant la tarda, la temperatura s'anà fent més agradable i per sort al final no arribaren els xàfecs anunciats, amb la qual cosa l'aplec es tancà amb *La flama de la sardana*, interpretada per la Marinada, i amb la Pista Vella fent el ple de balladors.

Presentació de l'Stagnum a Vic

Enguany la presentació del festival d'estiu Stagnum es va fer a l'església de la Pietat de Vic el vespre del 18 de juliol. Segons David Cid, ànima del festival, la decisió de traslladar la presentació a Vic respon a més d'una raó: donar més relleu a l'acte, aprofitar el suport del bisbat i de l'Ajuntament de Vic i fer una aposta per atraure públic osonenc al festival de l'Estany. I el fet és que la Pietat es va omplir de gent. En l'acte de presentació hi van intervenir Mn. Josep Maria Riba, vicari general del bisbat de Vic; Albert Castells i Enric Rovira, alcaldes de Vic i de l'Estany respectivament; Joan Ribó, gerent d'Audiovisuals de Sarrià; i finalment David Cid, que s'encarregà de presentar els concerts de l'Stagnum 25. La presentació es va cloure amb una actuació d'un quartet de jazz liderat per Ignasi Terraza, que interpretà peces d'Oscar Peterson, George Gershwin i Charlie Parker, entre altres. La veterania de Terraza al piano i el classicisme jazzístic del repertori triat es van posar el públic a la butxaca; i això malgrat la mala sonoritat del magnífic espai barroc que acollia la funció. Els tres concerts del festival d'enguany han estat un èxit, quant a la valoració populars i l'assistència de públic. El 2 d'agost va actuar el trio de jazz dirigit per Esaïe Cid; el dia 9 la pianista russa Varvara va fer un recital centrat en peces de Schumann i Beethoven, i finalment el dia 23 es va celebrar la 23a Bachiana, dirigida en aquesta ocasió per Mireia Barrera.

DE FORA ESTANT

Els Avets, a les Nacions Unides

Comunitat Els Avets

El proppassat mes de juny representants de l'Arca de Mèxic, Espanya, Argentina i Estats Units van viatjar a la seu de les Nacions Unides de Nova York per participar en la major trobada mundial sobre els drets i la inclusió de les persones amb discapacitat. Antonio Sánchez va ser l'encarregat de fer el discurs a la sala central de l'ONU, donant veu als diferents problemes amb què es troben els discapacitats. Volem compartir les seves paraules amb tots vosaltres.

«Soc l'Antonio Sánchez Saura, una persona amb discapacitat intel·lectual i membre de la Comunitat Els Avets de Moià, Catalunya. Represento amb orgull L'Arca Internacional, present en trenta-set països, que lluita per la dignitat, els drets i la pertinença de les persones amb discapacitat intel·lectual.

»Avui parlem de com el finançament pot ajudar a fer que el nostre món avanci. Sovint patim exclusió, solitud i manca de reconeixement. El que falta és voluntat, respecte i solidaritat. Volem que es valorin les nostres capacitats.

»Som persones! Per a assolir els drets, les decisions financeres són importants.

»És important que els governs ens incloguin en la presa de decisions per a comptar amb un suport efectiu i treballar per un món més inclusiu.

»Necessitem canviar les ments i els cors. Necessitem invertir en programes que ajudin la població a canviar la seva perspectiva, parlant i compartint experiències junts.

»La inclusió no és un favor: és justícia.

»Volem un món sense barreres, on s'escolti la nostra veu i que pertanyi a tothom.»

Ha estat una gran experiència i una oportunitat única. Donem les gràcies a l'Arca Internacional per donar-nos veu a les Nacions Unides.

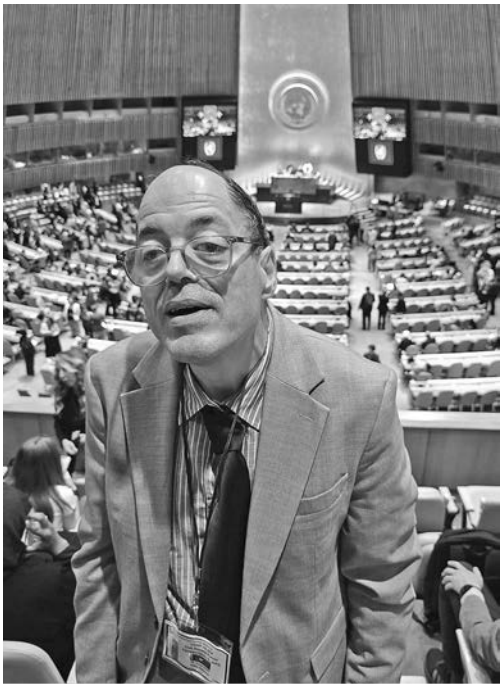

Antonio Sánchez i Esther Herráiz

FINESTRA OBERTA

Les pàgines d'aquesta secció volen ser una finestra oberta a l'obra dels creadors i creadores del Moianès. Un espai perquè es visualitzi la seva obra i perquè ells mateixos, amb les seves paraules, es presentin als lectors de LA TOSCA. «Finestra Oberta» vol explorar la creativitat i la diversitat de disciplines artístiques nascudes de la mà dels artistes que nodreixen amb cultura el nostre entorn. – Neus P. Cirera

Aïna García-Portillo i Bolló
«La de les potes taronges i llaaaargues»

Recipient (si es vol) ceràmic. 30 x 20 x 20 cm (Moià, 2025)

Aquesta peça de la col·lecció primavera-estiu 2025 neix de la fusió entre l'esclat de color primaveral, tan enyorat durant l'hivern, i la investigació i joc amb la varietat de tècniques que em proporciona l'ofici de la ceràmica, com ara el torn, la planxa, el pessic i el modelatge, i també l'acabat amb motius decoratius, coloristes i divertits de pintar per a cadascun dels recipients peça. Cada obra amb la seva personalitat de forma i colors.

Aquesta creació de la col·lecció que cada primavera faig per al mercat d'autoedició del Festival Ex Abrupto té un significat: fer les paus amb l'ofici, el procés creatiu i l'autenticitat de la creació artística. Fusiona tots els elements que m'agraden de la meva feina i ofici amb una tècnica senzilla, però honesta, que expressa i defineix el que em mou, l'expressió que vull compartir amb les persones que puguin adquirir-ne o, senzillament, mirar-la.

En el procés de creació artística he passat per moltes fases. He reflexionat i m'he enfadat amb la frontera entre l'artesania utilitària i l'obra artística, potser més expressiva i expositiva, que semblava molt definida i rígida. Finalment, no fa gaire, vaig decidir desfer aquella frontera. Això m'ha donat una llibertat molt dolça. Les obres peça són art i artesania, són funcionals, artístiques i decoratives. Deixo a l'espectador o comprador que trïi què i com fer amb l'obra. Per a mi són totes dignes i úniques, no n'hi ha cap d'igual. Amb els anys he comprovat que el resultat és fantàstic: en tants llocs diferents, quantes funcions diferents poden arribar a tenir! Així, aquesta mateixa obra pot ser un test, un recipient on posar les claus de casa, o una peça decorativa.

La de les potes taronges i llaaaaargues és com anomeno aquesta peça. Les potes són el seu tret amorosament distintiu i diferencial, i també el colors que l'acompanyen. Totes les peces tenen personalitat pròpia: línies gruixudes, potes llargues, potes rodones, punts grossos, punts petits… Colors vius que necessito presents en la meva obra i en la meva vida, perquè formen part del meu imaginari, tant per dins com per fora.

Aïna García-Portillo i Bolló (Barcelona 1982). Ceramista vinculada a l'àmbit social i artístic del Moianès, on fa més de quinze anys que resideix. Ha estudiat a l'Escola d'Arts i Oficis de la Diputació de Barcelona i l'Escola del Treball, i és llicenciada en Filosofia per la UB. Ha treballat en tallers de ceràmica artística com Mac.ma Ceràmiques (Barcelona), Cerámicas Teresa (Illa del Hierro) i per a Katsue Kusumi (Moià). Exerceix com a tallerista d'arts plàstiques i ceràmica amb canalla i adults, a la comunitat Els Avets i en diferents escoles i llars d'avis del Moianès. Disposa de taller a Moià, on desenvolupa col·leccions pròpies, alhora que hi imparteix tallers de ceràmica.

PERFILS

L'«homenot» Josep Ruaix

Eduard Altarriba

Si jo fos Josep Pla, sens dubte dedicaria a Josep Ruaix i Vinyet un capítol dels «homenots». Malauradament, les meves possibilitats (no pas les de l'entrevistat) són molt més modestes que les de l'empordanès. Malgrat tot, miraré de fer una breu semblança d'aquest insigne moianès que, entre molts altres premis i distincions, enguany ha estat designat president de la Festa de l'Arbre Fruiter. Durant el discurs presidencial, feu un al·legat a favor de la llengua catalana, la nostra, la seva, l'idioma al qual ha dedicat, a part de les tasques pastorals, tota la seva existència. Des del present dels seus vuitanta-cinc anys, aquest filòleg vocacional (una vocació tan ferma com la seva tasca eclesiàstica), incansable i discret, continua formiguejant en tasques ingents fora del brogit d'aquest món hiperaccelerat, curull de fames immerescudes. Comencem parlant del Seminari de Vic arran d'una anècdota personal: mossèn Ruaix i el meu pare, Pere Altarriba, van compartir un parell de cursos (1954-1956) a les aules de la institució. Però un tenia vocació, hi estudià onze anys i va ordenar-se capellà, i l'altre, afortunadament per a mi, no.

Quan vau acabar els estudis, vau seguir mantenint alguna mena de relació amb el seminari?

No. Vaig tenir sort. Quan vaig acabar els estudis a Vic [1965], em van enviar a Roma a estudiar llengües clàssiques amb la intenció que després fes de professor al seminari. Però entremig hi va haver el Concili Vaticà II [1962-1965] i les coses de l'Església van canviar molt, a més de l'evolució de la societat. El Seminari de Vic, com a institució docent, va desaparèixer, i els pocs seminaristes que quedaven van desplaçar-se a Barcelona. Així, quan vaig tornar de Roma [1971], em vaig poder dedicar de ple al català. Al seminari m'haurien volgut com a llatinista, però a mi el llatí només m'interessava d'una forma indirecta o instrumental, com a fonament filològic per a l'estudi del català.

On vau estudiar, a Roma?

El nom oficial era *Pontificium Institutum Altioris Latinitatis,* que formava part del Pontifici Ateneu Salesià. Quan vaig tornar a Catalunya vaig voler convalidar els meus estudis de nivell universitari, però em faltaven algunes assignatures, com llengua castellana, història i geografia espanyoles o filosofia. Al final vaig examinar-me de tot plegat i vaig obtenir la llicenciatura en Filologia Clàssica per la Universitat de Barcelona.

Com recordeu la Roma d'aquella època?

Veia el gran contrast entre l'Espanya franquista i la Itàlia democràtica. Per una banda, m'agradava que es poguessin fer manifestacions, vagues, etc., perquè era un senyal de llibertat; per altra banda, veia els inconvenients de les vagues i també hi havia la màfia… Però en conjunt hi veia més coses positives que negatives.

Sent capellà no vivíeu una certa contradicció pel fet que l'Església no es posicionés contra el franquisme?

Fins que va morir Franco, l'Església espanyola va estar posicionada amb el règim. Però les coses havien començat a canviar amb l'entrada d'Espanya a l'ONU [1955], la vinguda d'Eisenhower a Madrid [1959], etc. Els capellans més grans tenien el trauma de la guerra civil i, en principi, eren franquistes. Però els més joves, com que no teníem aquest trauma, vèiem els inconvenients del nacionalcatolicisme i anàvem mirant de deixar-lo enrere. Els nostres superiors del seminari i del bis-

bat de Vic també veien que la cosa havia d'anar evolucionant, però havien de guardar les formes per no tenir problemes. Hi havia aquest joc de l'estira-i-arronsa.

En quants llocs heu fet de rector?

De rector com a tal, només a Sant Feliu de Codines i a Calders. Quan vaig tornar de Roma vaig ser uns nou anys vicari a Sant Feliu i vaig acabar fent-hi de rector un any i mig. Després vaig estar un parell d'anys sense càrrec eclesiàstic, fent suplències, fins que em van enviar d'ajudant a Manresa, a la parròquia de Sant Pere Apòstol, els caps de setmana [1984]. Jo ja em dedicava a altres coses: llibres de català, LA TOSCA, classes d'ensenyament secundari a Moià… A Manresa hi vaig ajudar catorze anys, sense cap títol canònic. Finalment, el 1998, ara fa vint-i-set anys, em van nomenar rector de Calders.

Vós us definiu com a deixeble de Fabra, oi?

Josep Ruaix i Vinyet (fot. E. Altarriba)

El meu model lingüístic és Fabra. Un amic meu, Joan Ferrer Costa, actualment membre de la Secció Filològica (SF) de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), m'atribueix les següents característiques: fabrisme, voluntat pedagògica i modernitat. Certament, miro de seguir l'esperit de Fabra, un esperit cartesià, de llengua lògica, sense gaires concessions a la parla vulgar o dialectal, una llengua unitària fins allà on es pugui. Voluntat pedagògica: com que m'he dedicat molt a l'ofici d'ensenyar, tinc tendència a les coses clares i pràctiques. I respecte a la modernitat, cal adonar-se que Fabra va exercir fa uns cent anys, que actualment hi ha unes altres necessitats i que, per tant, s'han de fer adaptacions en la normativa.

Les llengües van evolucionant. Entenc que les gramàtiques també han de fer-ho.

I ho fan. El que passa és que les gramàtiques, per definició, sempre van un pas enrere de la realitat lingüística diguem-ne bruta. Són conservadores.

En el cas del català, qui ho decideix?

La SF del IEC. No hi ha dubte.

Ja sigui per la vostra feina, ja sigui perquè viviu a Moià, sempre us heu mantingut lluny dels cercles universitaris. Oi que mai no heu arribat a ser membre de la SF del IEC?

Exacte. L'any 2000 jo complia seixanta anys i el meu amic Albert Jané, un gran lingüista (encara que sense estudis universitaris), escriptor, traductor, professor i director de *Cavall Fort*, va ser elegit membre de la SF del IEC. Hi ha unes regles d'aquesta acadèmia segons les quals no es poden elegir membres que hagin complert setanta anys, i a ell van elegir-lo quan li faltaven pocs dies per a arribar-hi. Va dir-me: «Ruaix, el meu primer objectiu a la SF serà que vós també hi entreu.» No sé en quin moment va presentar la meva candidatura, però l'intent no va reeixir.

Més endavant la va tornar a presentar, i tampoc; van dir que en aquell moment necessitaven un altre perfil, ja que a la SF els interessa tenir gent de tots els països catalans, homes, dones, gramàtics, dialectòlegs, lexicògrafs, escriptors… Imagino que jo tenia un perfil massa semblant al del mateix Albert Jané. Però en el primer intent suposo que no vaig ser elegit per això que dius: perquè no soc professor universitari i no formo part d'aquests cercles.

En aquest país la cultura va per capelletes. Imagino que en el món dels filòlegs deu passar quelcom semblant…

Segurament. Però l'any passat alguns membres de la SF del IEC van adonar-se d'aquesta anomalia i van rumiar com corregir-la. Se'ls va acudir de crear un diploma de «col·laborador distingit» de la SF i atorgar-lo, per primera vegada, a un servidor. Com que alguns altres acadèmics no hi devien estar d'acord, van fer constar en el document justificatiu algunes reserves: que, en algunes qüestions, jo era crític amb la normativa del IEC i que tenia un punt de vista polèmic i no sempre complaent.

I…?

En el meu torn de paraula en l'acte en què em va ser lliurat el diploma (13-12-2024), vaig explicar que la crítica és necessària i que fer crítica constructiva no és ser polèmic o poc complaent; que la crítica, en definitiva, és una forma de lleialtat.

Un article de la revista *Núvol* parlava del «Concili Solà-Ruaix» i de com vós vau acabar corregint els tres volums de la monumental *Gramàtica del català contemporani*.

Això del concili ho va escriure en Bernat Puigtobella, actual editor del *Núvol*. Abans havia treballat a l'editorial Empúries, i ens va reunir a en Joan Solà, director d'aquella gramàtica, i a mi, que vaig ser el corrector de les compaginades, per parlar de qüestions tècniques. Va ser una reunió molt maca, i en Puigtobella va aplicar-li la metàfora de «concili» per dues raons: primera, perquè la reunió va tenir lloc a l'edifici del Seminari Conciliar de Barcelona; segona, perquè sabia que amb en Solà ens havíem distanciat durant un cert temps. Ens coneixíem des de l'any 1968, quan vaig publicar les primeres fitxes. Vam tenir una fluida i llarga correspondència sobre temes gramaticals, en què discrepàvem en alguns aspectes. Però, quan vaig publicar el llibre *Punts conflictius de català* [1989] i vaig criticar-hi coses que ell també havia publicat, es va enfadar i ens vam distanciar. Més endavant, quan ell preparava l'esmentada gramàtica [publicada en el 2002], va adonar-se que feia falta una correcció externa de les compaginades. Primer ho va demanar a Josep M. Mestres, cap de correcció del IEC, el qual no va acceptar l'encàrrec perquè tenia massa feina. Després ho va demanar a l'Albert Jané, que tampoc no ho va acceptar, però li va dir: «Això t'ho faria en Ruaix.» Joan Solà, armant-se de valor, em va telefonar, em va comentar el tema i instantàniament li vaig respondre de manera afirmativa.

Com va anar aquesta correcció?, mira que les compaginades ja són un estadi molt avançat del procés d'edició…

Aquí està. Li vaig fer moltes correccions, però en va admetre aproximadament la meitat. No perquè no estigués d'acord amb les altres, sinó perquè tècnicament no s'hi podien introduir.

Per això m'ha estranyat. Potser les correccions s'haurien de fer sobre el text abans de maquetar.

I tant. Per exemple, els del IEC, que van fer-me corregir la *Gramàtica de la llengua catalana* [publicada en el 2016], em van enviar els originals i, per tant, vaig poder fer-hi una correcció a fons.

Aquesta obra té trenta-cinc capítols. Primer me'n van enviar un, perquè la seva intenció era que diferents persones corregissin els diferents capítols, però els vaig fer la feina tan ràpidament que me'n van enviar un altre, i un altre… Al final vaig acabar corregint-ne vint-i-sis. Van quedar contents i ho fan constar en la introducció de l'obra.

Una altra cosa que heu corregit és la «Bíblia catalana interconfessional».

Sí, sí. Em va agradar molt de fer-ho i vaig tenir ocasió de llegir la Bíblia sencera tres vegades. N'havia llegit trossos moltíssimes vegades, però mai sencera i per ordre. Aquesta vegada la correcció es va fer bé. En la Bíblia hi ha una setantena de llibres, que van traduir diversos autors, de manera que s'havien d'unificar els criteris de traducció i estil. Em van donar els originals, i els vaig corregir; em van donar les galerades, i les vaig corregir; em van donar les compaginades, i les vaig corregir. Així és tal com s'ha de treballar si es vol fer bé: s'ha de corregir l'original, les galerades i les compaginades. La «Bíblia catalana interconfessional» es va publicar en primera edició l'any 1993.

Vós col·laboreu a la revista *Llengua Nacional*, oi?

Sí, des del número 14, any 1996. Ara han tingut la gentilesa de dedicar-me el pròxim número (132, 3r trimestre del 2025) amb motiu del meu vuitanta-cinquè aniversari. Hi haurà una fotografia de coberta, l'editorial redactat per la directora i antiga alumna meva, Màriam Serrà, i un article meu, bastant llarg, de tema gramatical. Aquesta vegada m'hi he pogut esplaiar perquè no he tingut el límit d'espai habitual, de manera que vaig a fons sobre una qüestió de sintaxi. També hi haurà un resum de la meva bibliografia, una entrevista signada per la meva exdeixebla Núria Ventura i una ressenya del meu darrer llibre feta pel col·lega Carles Riera.

Parlant d'això, com veieu la situació de la llengua catalana avui en dia?

Ja ho vaig dir a la Festa de l'Arbre Fruiter. Els dos problemes principals que tenim són la immigració, perquè hem hagut d'assumir l'arribada de molta gent que no parla el català, i la globalització, que afavoreix les grans llengües (anglès, castellà, etc.) i perjudica les petites com la nostra. Les solucions que jo proposo passen, entre moltes altres coses, perquè nosaltres, els qui parlem el català, mirem de fer-lo servir tant com puguem, amb constància però amb tacte. Perquè hi ha vegades que et canses i altres vegades en què parlar en català podria provocar un rebuig o un efecte bumerang. I amb el tema de la globalització, ja que no podem competir amb les grans llengües en magnitud, mirem de competir-hi en qualitat, mirem de parlar i escriure un català digne i atractiu.

A què us dediqueu ara?

Una cosa important que he fet fa poc és revisar una gramàtica llatina traduïda i adaptada del francès al català. Hi he tingut molta feina. Una altra cosa a la qual m'he dedicat darrerament és la preparació de l'edició de la meva prosa completa. Ja tinc editada tota la poesia i una part de la prosa (en el volum *Entorn de llibres*, que va sortir el maig passat). Ara falta la resta. Si tot va bé, sortirà l'any vinent. Serà un volum gruixut, amb textos que he anat elaborant —i, la majoria, publicant— al llarg de setanta anys.

Una darrera pregunta: la gramàtica és subjectiva o objectiva?

La gramàtica té una base real, però també té una part arbitrària. Basant-se en la realitat de la llengua, el gramàtic hi posa una part arbitrària, en el sentit que depèn del seu criteri i selecciona. La llengua real és com un bosc i la gramàtica ha de ser com un jardí; en aquest bosc, has d'anar triant coses i arreglant-lo per convertir-lo en un jardí.

La doctora moianesa Abril Valls, de camí cap a l'especialitat d'al·lèrgies

Josep Riera

Abril Valls Millà

Abril Valls Millà (Moià, 2000) és doctora especialitzant-se en al·lergologia, branca de la medicina que tracta de les al·lèrgies. L'entrevistàvem a principis del passat mes de juny, just quan feia molt pocs dies que havia obtingut una plaça a l'Hospital de Bellvitge de Barcelona per a desenvolupar la seva especialitat professional. L'Abril ens rebia molt cordialment a casa seva, al carrer de la Tosca de Moià, en un bonic jardí que la família té als darreres de la casa.

¿Ens pots explicar, breument, la teva trajectòria acadèmica?

Jo vaig anar a l'Escola Pia fins a sisè de primària, després a l'Institut, on vaig cursar quatre anys d'ESO i el batxillerat científic, que per a fer la selectivitat et ponderava per a entrar a la carrera de ciències, amb assignatures com biologia, física i matemàtiques. La nota de tall de la selectivitat depèn de cada carrera i de cada universitat. En el meu any, per a estudiar medicina, era d'un 12,8 sobre 14 i jo tenia molt clar que era la carrera que volia fer. Durant el batxillerat has de fer molta feina, perquè per a entrar a la carrera de medicina necessites una nota molt alta, que resulta en un seixanta per cent del batxillerat i en un quaranta per cent de la selectivitat. Per sort, tot em va sortir molt bé i vaig poder entrar a l'Hospital Clínic de Barcelona.

Quin fou el motiu determinant per a triar la carrera de medicina?

Ho vaig veure molt clar a tercer d'ESO, i la vaig triar perquè la biologia humana, a mi, m'encantava.

I concretament l'especialitat d'al·lergologia?

Això és una decisió curiosa. Perquè és una especialitat molt desconeguda, molt nova i que a la carrera no s'estudia. L'al·lergologia està creixent, però no en coneixem gran cosa i encara hem de fer molta investigació. De fet, durant gran part de la carrera volia cursar alguna especialitat quirúrgica, però després vaig veure que no m'acabava de quadrar. La decisió final va sorgir quan vaig assistir a unes jornades a Madrid on es parlava de les diferents disciplines en què un metge es pot especialitzar, una espècie de saló de l'ensenyament que organitzava l'acadèmia on jo em vaig preparar per al MIR. L'especialitat d'al·lergologia com a tal té molta part d'interconsultes dins el mateix hospital, és molt resolutiva i a més atens els teus propis pacients a la consulta, els quals normalment són persones joves i nens a qui pots ajudar molt..., característiques que em van fer decantar finalment a triar al·lèrgies.

Actualment tens una plaça a l'Hospital de Bellvitge. Com l'has aconseguida?

Bàsicament és això: es fan els sis anys de carrera i, després, per a optar al Servei Públic de Sanitat, has de fer el MIR. És un examen que fem tots els metges espanyols, i llavors tu tens una nota que et dona una posició, un número. I en funció d'aquest número pots triar hospital i especialitat, que sol durar uns quatre o cinc anys de residència. La nota del MIR es fa ponderant un noranta per cent d'aquest examen i un deu per cent de la nota de la carrera. Bellvitge, com a molt bon centre terciari i d'alta complexitat, va ser la idea definitiva després d'anar a jornades de portes obertes que oferien els hospitals als futurs residents.

Quines són les al·lèrgies més habituals que veieu a la consulta actualment i que han canviat amb els anys? I els símptomes?

Una de les més habituals i tingudes en compte —perquè hi ha moltes coses que encara no coneixem— és l'al·lèrgia alimentària, que pot ser provocada per la ingesta de fruits secs, ous o productes làctics. El nostre cos detecta una proteïna present en aquests aliments com a estranya i llavors l'ataca, sense haver-la d'atacar, com si diguéssim. És una fallada del nostre sistema. La proteïna provocadora d'al·lèrgies per excel·lència es diu LTP, present en la fruita i la verdura. Pel que fa als símptomes, aquests depenen de l'al·lèrgia i de com reacciona el nostre sistema immunitari. Per exemple, en el cas de les que afecten la pell apareix picor, o bé el que nosaltres denominem *habones*, que són una inflamació de la pell. Altres símptomes poden ser: que costi de respirar, degoteig nasal, esternuts, llagrimeig, coïssor als ulls, irritació al coll... La que és greu és una malaltia hereditària que és genètica i que es coneix amb el nom d'angioedema. Les persones que la pateixen s'inflen molt quan mengen aliments que els provoquen al·lèrgia.

Existeix un augment real dels casos d'al·lèrgies o simplement és que es diagnostiquen millor ara que abans?

Crec que són totes dues coses. Se'n diagnostiquen més perquè ara s'investiga més, i tenim més coneixement de maneres de diagnosticar-les, però també penso que sí, que ha augmentat el seu nombre. I això, jo diria que és pel tema de l'alimentació, dels ultraprocessats que tenim actualment. Abans es menjava millor. Que en un embotit hi trobis lactosa... dius: com pot ser això? O bé, amb el tema de la llet:

La doctora Valls (primera per l'esquerra) acompanyada d'altres residents a les urgències de Bellvitge

les vaques d'ara han fet una mutació en una proteïna específica que permet produir més llet, de manera que es pot donar una producció més alta. El que passa és que el nostre sistema no està acostumat a aquesta nova proteïna i no la tolerem tan bé com l'anterior, fent aparèixer, en aquest cas, més intoleràncies, cosa que no és sinònim d'al·lèrgia.

Com es diagnostica una al·lèrgia avui en dia? Quines proves són les més precises?

El punt principal del diagnòstic és una bona història clínica. Amb això ja tens un vuitanta per cent d'un bon diagnòstic, és a dir, preguntar en una consulta tots els antecedents del pacient, per exemple si s'han canviat els hàbits, si s'ha tingut contacte amb algun producte o aliment amb què no se n'havia tingut mai, en quina època de l'any es tenen els símptomes, etc. Després, el que ha revolucionat l'especialitat és el que es diu un *patch test*, que és una prova diagnòstica que consisteix a posar-te al braç o bé a l'esquena concentracions dels suposats agents causants de l'al·lèrgia, i deixem fer. Per exemple, fem servir extractes de pol·len, o d'àcars, que també és molt comú. Llavors, al cap d'un temps es fa una lectura. Si ets al·lèrgic al pol·len, el teu cos haurà reaccionat i es veurà un vermell. Aquesta prova és molt fiable, té una sensibilitat i una especificitat altes, de manera que és un bon test diagnòstic.

Quin paper juga la genètica en el desenvolupament d'al·lèrgies? I els factors ambientals?

Tot això encara està en investigació constant, però jo crec que l'entorn hi juga un paper preponderant. La genètica també, perquè hi ha casos de famílies on, posem per cas, un pare o una mare tenen asma i el nen pateix també d'asma al·lèrgic, perquè d'asmes n'hi ha d'al·lèrgics i de no al·lèrgics. Ara bé, el factor ambiental és molt important. Una cosa interessant i que volia dir: al Moianès n'hi ha poques, d'al·lèrgies. És una comarca que reuneix bastant les millors condicions per a no desenvolupar algunes al·lèrgies, condicions relacionades amb l'entorn rural i la baixa contaminació ambiental. Això m'ho va dir el doctor Lleonart, que és el cap de servei de l'Hospital de Bellvitge i que coneix el Moianès.

En el cas dels infants, és possible que superin certes al·lèrgies amb l'edat?

Sí. Els nens en tenen bastantes, d'al·lèrgies. El fet que amb l'edat remetin depèn de diversos factors, com ara que, en una edat primerenca d'inici de les reaccions, aquestes siguin lleus, nivells baixos d'IgE específica (les proteïnes que atacaran el nostre propi sistema) o la monosensibilització a un sol al·lergen. Totes aquestes característiques es reuneixen habitualment, per exemple, en al·lèrgies a l'ou o a la llet, i no pas en la de fruits secs.

És important vacunar-se contra les al·lèrgies?

Realment, les persones que en pateixen moltes, penso que sí. Si tens l'oportunitat de poder-ho fer, millor. Són injeccions terapèutiques de concentracions perquè el teu cos aprengui que aquest component no és dolent per a tu.

Quin consell donaries a les persones que sospiten que poden tenir una al·lèrgia però que encara no han anat a veure el metge?

Que vagin a veure el metge, perquè realment la medicació que tenim per a les al·lèrgies és molt agraïda. La simptomatologia molesta bastant, però si aconseguim trobar el medicament adequat, funciona molt bé. Actualment tenim els antihistamínics de segona generació, que no tenen tants efectes secundaris com els que receptaven abans, que produïen molta somnolència.

Eva Font, vint-i-cinc anys de Level a Moià

Roser Portet

Eva Font

L'Eva Font va obrir a Moià la primera acadèmia d'idiomes ara fa vint-i-cinc anys. Volem felicitar-la pel que representa Level com a repte personal i pel que significa per al poble, com a salt qualitatiu en l'oferta d'aprenentatge d'idiomes que hi havia hagut fins aleshores.

La teva formació és la de filologia anglesa, que tenim entès que vas completar vivint a Anglaterra per a conèixer bé la llengua...

Sí, vaig estudiar filologia anglesa, però també he tingut inquietuds en altres àmbits: vaig passar un parell d'anys a Llotja, a Arts i Oficis, perquè sempre m'ha agradat dibuixar. Més endavant vaig fer un postgrau en traducció i interpretació i un altre en traducció jurídico-administrativa, per ampliar les meves sortides professionals dins el món de la llengua. Pel que fa a l'anglès, el meu gran salt qualitatiu va ser durant l'Erasmus, que vaig fer a Galway, a Irlanda. Aquell any va ser molt important, perquè em va permetre viure immergida en la llengua i la cultura. També vaig passar diversos estius a Londres, cosa que m'ha ajudat a mantenir el contacte amb l'anglès real i viu. Sempre he cregut que per a ensenyar bé un idioma cal haver-lo viscut des de dins, i aquestes experiències m'han aportat molt.

L'obertura d'una acadèmia de llengües a Moià va tenir a veure amb l'evidència d'una mancança de formació sòlida —tot i que sí que hi havia professors que havien funcionat amb classes particulars—?

Després d'haver treballat en sectors com el turisme, les traduccions i el món editorial, vaig sentir la necessitat d'un canvi. Volia tornar a viure a Moià, fugir del ritme de la ciutat. Volia una vida més arrelada, però que alhora em permetés de continuar fent el que m'agradava, amb espai per a ser creativa. En aquell moment a Moià hi havia classes particulars i iniciatives puntuals, però faltava un espai estable i amb una metodologia clara. Vaig veure-hi una necessitat real i també una oportunitat per a fer créixer l'interès per les llengües a nivell local. Així va néixer Level: per oferir una formació d'idiomes de qualitat.

Quants idiomes s'hi imparteixen, a Level? La formació és des d'infantil a adults: ja estava pensat així des d'un principi?

Ara mateix oferim classes d'anglès, francès, alemany i italià. Tenim alumnes de totes les edats: des dels més petits fins a adults. Des del principi vaig creure molt fermament a començar amb els idiomes de ben petits. De fet, vam ser els primers al Moianès a oferir classes d'anglès a nens i nenes de tres anys, en un moment en què ni tan sols les escoles ho tenien previst. Sempre he cregut que com més

aviat comencin, millor. Els infants són com esponges: absorbeixen sons, paraules i estructures amb una facilitat sorprenent. Però també tenim una presència molt activa d'adults. És molt interessant veure com ells aporten una altra energia: tenen interès, constància i una motivació molt clara. A més, amb els grups d'adults intentem anar més enllà de les classes: organitzem *pub quizzes*, sortides al teatre, i fins i tot hem fet viatges a Anglaterra, Escòcia i Irlanda. Amb els anys, ens hem anat adaptant a les necessitats del poble i del moment: nous grups, horaris flexibles, preparació per a exàmens oficials, cursos específics per a empreses...

Amb quin equip comptes perquè funcioni Level?

Si mirem enrere, és impressionant tot el que hem viscut. Al llarg d'aquests vint-i-cinc anys han passat per Level més de 1.500 alumnes, de totes les edats i amb motivacions molt diverses. Alguns han començat de ben petits i han estat amb nosaltres molts anys; d'altres han vingut en moments puntuals per preparar un examen, una estada a l'estranger o per motius professionals. També hem tingut la sort de comptar amb moltes professores i professors de diferents nacionalitats: anglesos, irlandeses, americanes, romaneses, canadenques, etc. Aquesta diversitat ha enriquit molt el projecte i ha enriquit molt les classes, aportant accents, experiències i maneres de fer molt diferents. Però el que realment fa que l'acadèmia funcioni és el nucli dur, la família de Level: l'Anca, la Diana, l'Andreea, la Berta, la Montse, la Gemma, la Noèlia, el Dan... fins i tot la meva filla, l'Ada! Tots formem un equip compromès, que sent l'acadèmia com a pròpia. No som un franquiciat ni una cadena; som un projecte arrelat, autèntic, que fem créixer amb passió i molta dedicació. M'agrada parlar en plural, perquè Level no soc jo: som. Som un equip que creu en el que fa, i que hi posa el cor i l'energia perquè cada alumne se senti ben acompanyat. I això al final es nota.

Tirar endavant l'acadèmia, t'ha representat sacrificis personals?

Sí, com qualsevol persona autònoma que tira endavant un projecte propi, hi ha moltíssima dedicació al darrere. I això, inevitablement, comporta sacrificis. Perquè, per a fer que Level funcioni, no n'hi ha prou amb fer classes: cal preparar bé els projectes, planificar les progressions dels cursos, gestionar l'equip, estar pendent de la comunicació amb famílies i alumnes, mantenir el local en bones condicions, cobrir totes les despeses, adaptar-se a cada etapa del curs... Tot això fa que siguin moltes hores, sovint invisibles, i amb una dificultat afegida: costa molt desconnectar. Jo soc molt patidora i m'implico molt en tot, i això a vegades pesa. Però també és veritat que aquest projecte m'ha donat moltíssimes coses bones, i que tot aquest esforç només té sentit perquè realment estimo el que faig. Com tot el món, vàrem viure una pandèmia mundial i ens vàrem adaptar a les classes per *zoom* tot reinventant-nos en temps rècord... Al final, resistir també és estimar el projecte i voler-lo fer créixer, passi el que passi.

Quines han estat les majors satisfaccions que hi has viscut?

N'he viscudes moltes, i totes d'una manera o altra m'han reafirmat que aquest projecte val la pena. Una de les més grans és veure com l'anglès (i les altres llengües) obren portes al món. Tenim antics alumnes que viuen i treballen a fora —als Estats Units, a Anglaterra, a Irlanda, etc.— i que t'expliquen com el fet de saber idiomes els ha donat seguretat i oportunitats. És molt gratificant. També emociona molt veure pares i mares que van ser alumnes fa anys i ara ens porten els seus fills. És com tancar un cercle i alhora obrir-ne un de nou (a part de ser una clara forma de veure que el temps

també passa per a tu!). Una altra de les satisfaccions que tenim són les tradicions que repetim cada any: com el concurs de disfresses de Halloween, els contecontes en anglès, l'arribada del Pare Noel a la plaça, oberta a tothom, on fem *crackers* i cantem nadales, o la xocolatada de final de curs. Amb els adolescents també vivim moments molt bonics, fem projectes audiovisuals que impliquen escriure guions, gravar vídeos, actuar... Porta molta feina, però ells aprenen, s'hi impliquen i ho recorden amb entusiasme. I en el pla acadèmic, una gran satisfacció és veure com el nostre nivell és molt alt, en totes les llengües. Tenim un percentatge d'aprovats d'entre el 96% i el 98% en els exàmens oficials de Cambridge, Oxford, Institut Français o Goethe Institut. I això no sols és mèrit nostre, sinó també dels alumnes i de les famílies que hi confien.

Quins projectes tens de cara al futur? I com el veus, aquest futur?

El futur sempre fa una mica de respecte, i després de vint-i-cinc anys també hi ha moments de cansament, no ho negaré pas. Però continuem amb ganes, amb il·lusió i amb el compromís d'anar oferint una formació de qualitat, adaptant-nos als nous temps però mantenint l'essència. Els infants i adolescents tenen més estímuls que mai, i això ens obliga a ser creatives i a buscar maneres d'ensenyar que siguin útils, properes i reals. En un món cada cop més tecnològic, creiem fermament que parlar idiomes continua sent imprescindible. Cap eina digital no pot substituir una conversa real entre persones. I nosaltres volem seguir fomentant aquest tipus de connexió. Per tant, veiem el futur amb reptes, sí, però també amb ganes d'anar innovant, formant-nos i fent xarxa amb el poble i les famílies que confien en nosaltres.

L'equip de Level

MISCEL·LÀNIA

Meteo flaix 2025-2026

Josep M. Picañol i Codina

Previsió meteorològica que abraça de l'agost d´enguany fins al juliol de l'any 2026.

• Agost: la primera quinzena, assolellada i amb calor; en la segona, probabilitat de ruixats i tempestes, refrescada general, per a estabilitzar-se abans de final de mes.

• Setembre: la primera quinzena, insegur i inestable amb algun ruixat; la segona, estable i assolellat.

• Octubre: començaria insegur per a estabilitzar-se fins a final de mes.

• Novembre: temps estable, amb probables precipitacions.

• Desembre: estable al principi, amb destacable inestabilització cap a mitjans de mes amb precipitacions, però acabaria l´any estable .

• Gener: hauria de ser un mes amb poca precipitació.

• Febrer: tindríem un mes amb alternança de precipitacions.

• Març: continuaria l´alternança de precipitacions.

• Abril: la primera quinzena, més estable; en la segona, algun ruixat o tempesta.

• Maig: alguna pluja la primera quinzena, amb ruixats i tempestes en la segona.

• Juny: alguns ruixats, que serien més destacables a final de mes.

• Juliol: dèbil inestabilitat i algun ruixat a principis de mes i estable cap al final.

Nota: no sembla pas un any de secada.

El campanar és un far

Baltasar Fonts

Per als Amics del Campanar de Moià

El campanar, allí dalt,
del capvespre n'ha fet festa.
Li agrada d'acostar-se
amb la mirada
a les serres onejants.
Les llums darreres l'asserenen
i ell vigila com un far.
El teixit de blaus que formen
el fan somiar en el mar,
mes ja sense cap fressa,
un bon xic enyorat.
La nit serà llarga i freda
i a bones penes vetllarà segur,
entre la lluna i l'estelada
del cel esbatanat i pur.

Concert sota el campanar (fot. J. Font)

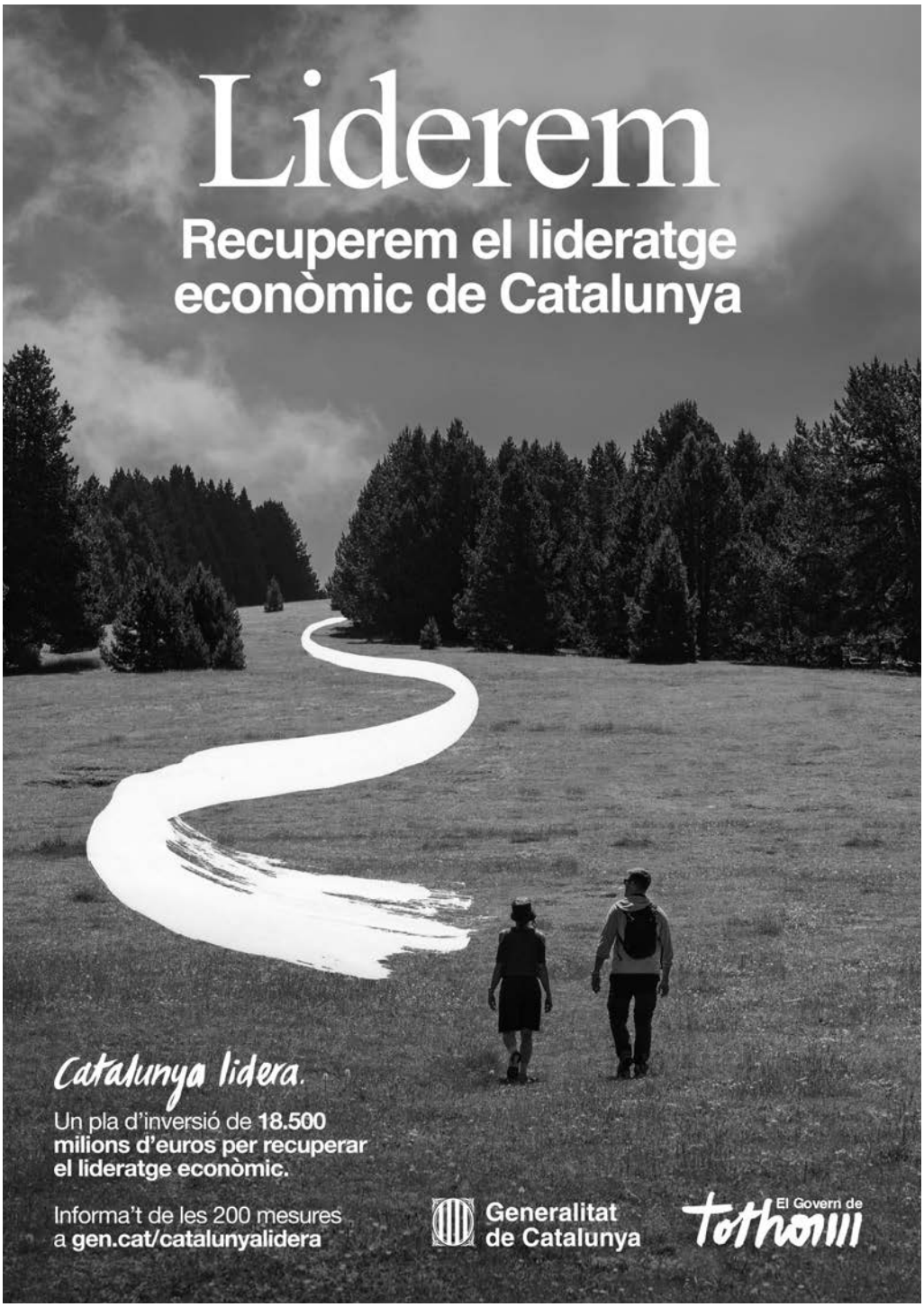
Liderem
Recuperem el lideratge econòmic de Catalunya
Catalunya lidera.
Un pla d'inversió de 18.500 milions d'euros per recuperar el lideratge econòmic.
Informa't de les 200 mesures a gen.cat/catalunyalidera
Generalitat de Catalunya
El Govern de Torthon III

NECROLÒGIQUES

Montserrat Alfonso, una «dona forta»

Josep Ruaix i Vinyet

Montserrat Alfonso

El dimarts dia 29 de juliol d'aquest any 2025, a la tarda, finava a Moià, a la seva llar i acompanyada dels seus, Montserrat Alfonso i Moreno, de setanta-nou anys d'edat, a qui podem ben bé definir com a «dona forta» en el sentit bíblic. Però repassem una mica la seva vida.

Havia nascut a Calella (Maresme) el dia 3 d'abril de 1946, filla d'Eloy i de María, i tenia un germà més gran, José Manuel, i dos de més petits, Carolina i Albert. Traslladats tots, aviat, a Caldes de Montbui, allà va conèixer en Josep Prat i Plans, que hi cursava estudis. Després d'un plaent festeig, es van casar en aquesta ciutat vallesana el dia 22 de maig de 1969 i passaren a viure a Moià, la vila del nuvi. Van tenir quatre fills: Montserrat, Maria Elena, Jordi i Irene, els quals els han donat, fins al present, sis nets: Emma, Jaume, Biel, Laia, Aina i Sira. Per tant, la Montserrat Alfonso i en Josep Prat han viscut cinquanta-sis anys de matrimoni, un «camí», com diu l'espòs en el recordatori del funeral, que «m'ha il·luminat».

I així vaig tenir ocasió de recordar-ho i explanar-ho jo mateix, com a cosí d'aquest matrimoni tan ben avingut, en la missa exequial tinguda a l'església parroquial moianesa el 30 de juliol a la tarda, on, naturalment, vam escoltar com a primera lectura el passatge de Proverbis 31,10-31, el passatge de la «dona forta», que, entre altres coses, diu: «El seu marit confia en ella… Les seves mans treballen amb delit… Vetlla per la marxa de la casa… Els seus fills van a felicitar-la…»

I era ben bé així. El seu germà petit Albert, en les paraules de comiat pronunciades al final de la cerimònia, va recordar també, entre moltes altres coses, el costum d'aquesta parella de practicar el ball, activitat que fomenta la unió matrimonial i les relacions socials, com també el costum de fer viatges amb tota o bona part de la família, activitat, així mateix, que afavoreix la interrelació familiar, a més de la cultura i l'obertura a altres horitzons.

L'Albert, és clar, no pogué deixar de referir-se als darrers nou mesos de la Montserrat, en què, havent-li estat diagnosticada una funesta malaltia, ella i família tota van haver de lluitar contra aquesta adversitat, la qual, malgrat tots els esforços, no pogué ser vençuda.

Per això l'evangeli de la missa va ser el de la mort i resurrecció de Jesús segons sant Marc. «Jesús es va sentir abandonat a la creu», va dir l'oficiant. «Però precisament aquella mort injusta va merèixer, primer a ell i després a tots nosaltres, el triomf definitiu. […] "Acabat el repòs del dissabte", ja no era al sepulcre: havia ressuscitat», va continuar. I encara: «La Providència divina permet que tastem moltes amargors en el curs de la nostra existència en el món present i que ens fiquem en aquest buit tenebrós que anomenem mort i que sembla la fi. Però no ho és. És l'assoliment de la dolçor perenne, l'entrada en l'estança lluminosa que és la casa del Pare, la comunió, la integració

del nostre “jo” en aquest “Tu” infinit que és Déu i que ens farà participar de la seva Realitat eterna, completa, reblerta de felicitat inesgotable.»

Vaig intentar de sintetitzar tot això en unes estrofes de versos alexandrins reproduïdes en el recordatori repartit en les exèquies, amb les quals acabo aquesta breu nota necrològica, tot reiterant el meu condol a la família més immediata de l’extinta:

RETRAT I DESIG

Semblant al model bíblic, has estat dona forta,
amatent com a esposa, mare de quatre fills,
atenta a la nissaga a qui has obert la porta
perquè a dins hi trobessin reflex de clars espills.

Encara massa d’hora t’ha colpit la malura
que ronda per la terra i ens obliga al combat.
Consumada la lluita, t’espera la llum pura.
Que en frueixis per sempre, cosina Montserrat!

Agustí Vives Ribas (1935-2025)

Jaume Clarà

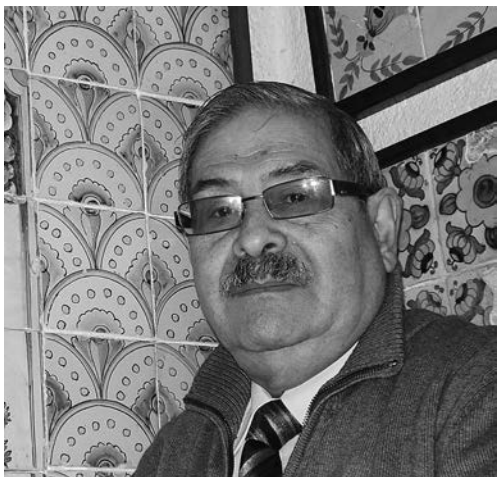

Agustí Vives, l’any 2012

El dia 29 de juliol moria Agustí Vives Ribas, de noranta anys d’edat, a casa seva, a la plaça del Colom. Havia nascut l’any 1935, segon fill del matrimoni format per Agustí Vives Sansalvador i Dolors Ribas Sureda. Naixia en una família de cansaladers, en què l’àvia, Anna Sansalvador Puigsobirà, s’havia hagut de fer càrrec del negoci fundat l’any 1901 després de la mort prematura del seu marit, Agustí Vives Serra. El nostre Agustí, però, no estaria vinculat directament al negoci cansalader (que passaria a mans del seu germà gran, Manel, abans d’anar a les del seu fill Agustí Vives Padrisa).

El recordatori repartit en el funeral, celebrat el dia 30, incloïa dues il·lustracions que sintetitzen en bona part la vida i els interessos de l’Agustí. Al seu frontal, un plafó de ceràmica setcentista

CLÍNICA DENTAL PUJOL
Ctra. de Manresa, 35 - Baixos
08180 Moià
www.clinicadentalmoia.com
Tel. 93 830 06 98
Mòbil 629 058 269
ODONTOLOGIA GENERAL
URGÈNCIES
ORTODÒNCIA
IMPLANTS

amb una imatge de la Mare de Déu del Carme, que uneix la seva faceta com un dels grans col·leccionistes de ceràmica del nostre país (aquest plafó forma part de la seva col·lecció) amb la gran estimació per la seva muller, Maria Carme Padrisa Fabregà, traspassada el 15 de desembre del 2020.

Al revers del recordatori, l'exlibris de l'Agustí, creació del dibuixant Picanyol, amb dues parts: a dalt, la masia de la Granoia, una de les propietats de la qual va ser procurador durant anys, amb bestiar porcí i aviram, per la dedicació també a la ramaderia. I, a la part inferior, un retrat seu en actitud lectora, amb plafons de ceràmica, altres objectes antics i els nombrosos volums de pulcra enquadernació als quals va dedicar molt temps de la seva jubilació.

Perquè la vida professional de l'Agustí, després d'haver estudiat peritatge mercantil a Barcelona, va bascular entre els treballs de procuradoria (a més de la Granoia, el Gomar i Ca l'Escanya), els del negoci ramader (també com a distribuïdor de pinso) i, cada cop més, els d'antiquari. L'interès per aquest món se li desvetllà amb el tracte amb els amos de la Granoia, en especial amb la família Puigarnau. De mica en mica s'hi introduí, assistint a nombroses fires estatals i internacionals i, al mateix temps, obrint una botiga d'antiquari, primer a l'Estany (a l'actual Centre de Visitants, al costat de l'accés al claustre del monestir) abans d'establir-se al carrer de la Tosca (on actualment hi ha la carnisseria Teresa i el garatge del costat), local que regentà fins a la seva jubilació, sempre fent companyia amb els germans Pere i Anna Puignarnau.

Com a persona interessada per la vida de Moià, va formar part de moltes de les iniciatives que s'hi han dut a terme. Joan Riera l'entrevistà després que li fessin un homenatge com a exjugador del Club Esportiu Moià entre 1953 i 1965 (vegeu LA TOSCA de desembre de 2019, i també l'entrevista que el mateix Riera li va fer sobre la seva trajectòria professional, a LA TOSCA de maig 2003). Després també formaria part de les juntes del club encapçalades per Candi Gudayol i Sebastià Petitbò (1967-1969).

A nivell municipal, a finals de 1973 va ser designat regidor pel terç corporatiu, formant part del darrer consistori encapçalat per Sebastià Petitbò i, des de principis de 1976, per l'ajuntament de transició de Francesc Romeu que gestionà el poble fins a les primeres eleccions democràtiques de 1979. Durant aquests anys hi ocupà la cartera de Cultura.

Soci fundador de la recuperació de la festa dels Tres Tombs, en va ser administrador els anys 1984, 1985 i 1986. També formà part del Patronat de Museus i, més tard i durant anys, del grup de cantaires de l'Esplai.

L'Agustinet de Cal Vives, el nostre pare, avi i besavi ens ha deixat
Família Vives

Era i serà sempre el nostre puntal i referent. Exemple d'una persona respectuosa, justa, sàvia, amable i molt bon home. Cansalader de família i antiquari d'ofici. Una persona que estimava el poble, els seus amics, i que sempre tenia alguna conversa per començar encara que no et conegués, perquè d'històries, anècdotes i aventures n'havia viscut un munt... i les explicava amb tots els detalls, perquè de memòria sí que en tenia!

Juntament amb l'àvia, la teva estimada Maria Carme, ens vau transmetre molts valors: constància, perseverança, fer la feina amb amor, estar units en els moments complicats i estimar sense res a canvi. De fet, això és el que heu fet sempre envers nosaltres: donar-nos-ho tot.

Com diu el teu besnet, ja ets al cel. Us demanem que ens continueu cuidant com fins ara i que ens guieu en els moments d'incertesa. Nosaltres continuarem junts i forts com un nus de les teves corbates. Us mantindrem sempre vius: en els nostres cors continuareu bategant sempre més. Una forta abraçada, avis.

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Naixements

Artur Tomaz Espinoza, fill de Rodrigo i de María Lili, dia 9 de juliol.

Clara José Moreno, filla de Ferran i de Laura, dia 17 de juliol.

Sofía Gracia Huertas, filla de Rubén i de Paula, dia 26 de juliol.

Defuncions

José Antonio Sabido Roque, de setanta anys, dia 22 de juliol.

Manel Arisa Gros, de vuitanta-un anys, dia 23 de juliol, a Agramunt.

Agustí Vives Ribas, de noranta anys, vidu de Maria Carme Padrisa, dia 29 de juliol.

Montserrat Alfonso Moreno, de setanta-nou anys, dia 29 de juliol.

Maria Teresa Prat Alsina, de setanta anys, dia 1 d'agost, a Figueres.

Pere Soler Gaja, de seixanta-sis anys, dia 6 d'agost, a Valls.

Antonia Reche Mancebo, de setanta-nou anys, dia 19 d'agost.

Óscar Antonio Baquero Guevara, de trenta-set anys, dia 23 d'agost.

Joan Viladrich Homs, de seixanta-dos anys, dia 24 d'agost.

MOIÀ
Avda. Zona Industrial, s/n
Tels. 93 830 12 25
93 820 77 77

AVINYÓ
Antoni Prat, s/n
Tel. 93 838 72 78

SANT QUIRZE SAFAJA
Ctra. de Mollet-Moià
Km. 25,400

DADES METEOROLÒGIQUES

Estació pluviomètrica de l'Escola Pia

LATITUD 41º 48' 53'' N LONGITUD 2º 5' 44'' ALTITUD 741 m

JULIOL 2025

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	28,5	17,5	23,0	0	0	10	S	90,6	
De l'11 al 20	27,9	18,1	23,0	6	2	2	S	37,0	
Del 21 al 31	24,1	15,1	19,6	5	2	4	SE	59,4	187,0

La pluja del dia 3 (70,6 l.) fou el màxim registre de Catalunya aquell dia. Ha estat el segon juliol més plujós des de 1916: el 1976 foren 289,5 seguit del juliol de 1932 en què van caure 165,7 l.

AGOST 2025

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	28,6	18,5	23,5	6	0	4	S	8,0	
De l'11 al 20	30,7	20,7	25,7	7	1	2	SE	3,0	
Del 21 al 31	25,7	16,0	20,8	4	0	7	S	22'8	33,8

COMPARATIVA JULIOL-AGOST 1925 - 2025

	Juliol 1925	Juliol 2025	Agost 1925	Agost 2025
Mitjana de les màximes	23,3	26,7	20,3	28,2
Mitjana de les mínimes	13,5	16,9	15,1	18,3
Temperatura mitjana	18,4	21,8	20,7	23,3
Màxima absoluta	32,0	34,0	33,0	34,2
Mínima absoluta	10,0	13,4	9,0	16,2
Pluja mensual	58,4	187,0	22,5	33,8
Pluja màxima en un dia	34,8	70,6	16,7	22,8
Dies de pluja	6	11	6	8

La diferència entre la mitjana de les màximes de l'agost de fa 100 anys amb la d'enguany fou de 7,9 graus. I amb la d'en fa 50 –21,6– fou de 6,6 graus.

NOTA DE LA REDACCIÓ

Totes les persones i entitats que vulguin fer-nos arribar articles, cròniques, informacions, etc. per al pròxim número de LA TOSCA, ens ho poden fer arribar fins al dia **9 d'octubre**, a través del correu electrònic latosca@latosca.cat o bé deixant-nos-ho a la nostra bústia, a Can Carner.

DENTIBLANC

El dentifrici amb extracte de papaia, d'enèrgica acció emblanquidora.

DENTS NETES, BLANQUES I BRILLANTS

Demani consell farmacèutic.

CAL NOC®
Artesans des de 1917
www.calnoc-cansaladers.com
Cansaladeria CAL NOC
Avinguda de la Vila ,10. 08180 Moià. Tel: 93 830 00 19

20145160